

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetijske Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 30 K na leto. —
Za inozemstvo 50 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Vojaška uprava in Orel.

Vse napredne države so edine v tem, da so telovadne organizacije velikoga pomena za telesno vzgojo mladine. Toliko večjega pomena pa, če ta telovadna organizacija skrbi tudi za vzgojo krepkih značajev in poglavlja v mladino versko zavest, ki je najmočnejša zaščitnica reda in dela v državi.

Tako je brezverna Francija poslala na veliki kongres katoliških telovadnih organizacij v Strasbourg svojega zastopnika, sam maršal Foš, ki je premagal nemško armado, je prisostvoval kongresu. Vse francosko časopisje, tudi svobodomiselnost, je z največjim priznanjem pisalo o velikem pomenu katoliških telovadnih organizacij za državo.

Protestantovska Nemčija z največjo skrbjo gleda na to, da se katoliški telovadni organizaciji »Jugendkraft« gre povsod na roke, ker ve, kakšna moralna moč je v njej in koliko od nje država pridobi.

Pri nas pa smo pač na Balkanu. Vojaška uprava se nič ne meni zato, da je med vojaštvom na stotine katoliško mislečih in živečih vojakov, ki jim je vsako udeleževanje pri sokolski organizaciji izdajstvo katoliških načel, in kljub temu ta uprava izroča te vojaške kulturnobojni sokolski organizaciji in povsod dela proti Orlu. To je nasilje na najbolj notranje prepričanje katoliških vojakov. Na ta način se v katoliških Slovencih in Hrvatih s silo vzgaja sovražni duh proti vojaški upravi, kar vojaški disciplini gotovo ni v prid. Vemo pa, da je to zopet delo slovenskih liberalcev, ki se upajo le še z nasiljem obdržati na površju.

Značilno je, kar je v tem oziru na zaupnem sestanku SLS v Št. Vidu nad Ljubljano govoril naš voditelj dr. Korošec. Rekel je:

Vojaška uprava bi morala v današnjih časih, ko se nikdo ne navdušuje za militarizem, s podvojeno čuječnostjo paziti, da se ne dela nepopularno in se ne vmešava v stvari, ki jo nič ne brigajo. A naša vojaška uprava smatra, da je sedaj najbolj ugoden čas, da počne borbo proti Orlovstvu. Orlov-

ska organizacija ni politična, ampak prav posebno kulturna organizacija. Vsakemu, ki je pozitiven krščanskega prepričanja, so odprta vrata do nje. A ravno pozitivno krščansko stališče Orlovstva se očitno ne dopada vojaški upravi. Za to se je po celi vojski že dalj časa agitiralo proti Orlovstvu. Mislimo smo dosedaj, da se to samo kaprice posameznih prenapetnežev. Toda v najnovšem času smo dobili spise v roke, iz katerih je razvidno, da vojaška uprava uradno nastopa proti Orlovstvu. Imam tukaj v roki tajno povelje iz meseca septembra, v katerem se voj. in žandarmerijskim komandam zapoveduje, da med slovenskim in hrvatskim vojaštvom agitirajo proti Orlu in za Sokola (Govornik prečita tajni spis.) Zakaj to? Celo v zaupnem povelju se vojaška uprava sama ne upa niti osumljati Orlov tudi najmanjšega protidržavnega dejanja, ampak se poziva le na prazne čenče o protisokolskih pismih. Mi torej drugega razloga nego naše krščansko svetovno naziranje. V imenu stranke tukaj javno svarim vojno upravo pred sovraštvom proti slovenskim in hrvatskim Orlom ter jo resno pozivam, da takoj ustavi vsako preganjanje Orla in vsako enostransko pretežiranje Sokolstva. Obe pravici za vse! Ako se uprava istoveti s Sokolstvom in nastopa celo pod njegovim poveljstvom, kakor smo te doživeli v zadnjem času pri nekaterih sokolskih prireditvah, potem naj bo pripravljena, da mi Slovenci in Hrvati spremenimo svoje stališče napram vojaštvu. Ako vojaška uprava ne mara slovenskih in hrvatskih mladeničev, ki so Orli, v svoji sredini naj izvaja tudi posledice in naj ne sili nobenega Orla več v vojaško službo. Videla bo potem, koliko Orlov bo med Slovenci in Hrvati, a tudi med Srbi.

Pribijem danes tukaj pred vso jugoslovansko javnostjo, da je vojaška uprava prva začela boj proti Orlovstvu, in sicer ne odkrit boj, kakor bi se baš od nje moglo pričakovati, ampak potuhnjena in zahrbljena, z zaupnimi povelji. Pribijem nadalje, da ta boj vojaške uprave izvira deloma iz verske, deloma iz plemenske nestrpnosti, ker se v povelju izrecno omenjajo Slovenci in Hrvati. Pribijem pa tudi, da bodo v tej borbi stali Slovenci in Hrvati ob strani svojega Orlovstva in ga ščitili z vsemi silami! A upam, da tudi pošteno

Srbstvo ne bo dopuščalo take nestrpnosti v vojaški upravi.

Tako dr. Korošec. Upamo, da njegova beseda ne bo klic vnebovpijočega v puščavi. Starše, ki imajo svoje sinove pri vojaki, pa pozivamo, naj stoje z njimi v najožjem pismenem stiku in jim dajejo srčno-sti v težkem boju za krščansko prepričanje.

Varujte otroke!

II.

V zadnji številki našega lista smo pokazali na eno gnojno rano, ki se je odprla na telesu slovenskega ljudstva in ki ga grozi okužiti v njegovi korenini — v mladini. Ta rana je svobodomiselnost učitelstva s svojo hlapčevsko neznačajnostjo, ki je vedno napredaj, s svojo divjo sovražnostjo napram krščanskemu učitelstvu, s svojo sokolsko brezvernostjo — da ne omenjamo ptujskih grdobij.

Naši otroci so v veliki nevarnosti in treba jih je čuvati, da ne zaide strup tudi vanje, vedno glasnejša pa mora biti naša zahteva:

Katoličani zahtevamo zase versko šolo ter versko misleče in versko živeče učitelstvo.

Je pa še druga gnojna rana, nič manj kužna, nič manj nevarna kot prva. Nevarna ne samo za mladino, temveč tudi za odrasle.

Ta druga rana, ki cedi svoj kužni gnoj po celi Sloveniji, je svobodomiselnost časopisje. Kdor je imel priliko ob znani Peskovi zadevi, ki se je prala pred ptujskim sodiščem, brati liberalno časopisje, se je prijemal za glavo in vzklikal: Ali je cela Slovenija postala beznica ponočnih vlačug, da sme svobodomiselnost časopisje nas in našo mladino krmiti s takimi ogabnimi, protinaravnimi umazanijami. — Ljubljanski študentje in tudi — dijakinje — so s slastjo požirali gnojnico iz liberalnega tiska, vsak ljubljanski šolarček pa je kakor velik govoril o stvareh, katere so bile do Peskove afere celo odraslim neznane. Pa kaj zato svobodomiselnost, ki se zbirajo okrog gotovega dela ljubljanskega časopisja: čim bolj propala je mladina, tembolj je zrela za svobodomiselnost, tem bohotnejše raste korupcija, in pri vsaki korupciji je dovolj de-

narja za vsako propalico. Denar pa je končni namen domalega vsakogar, ki je že davno obračunal z Bogom in svojo vestjo.

Ogromna je mera pohujšanja, ki ga je tekom časa napravilo svobodomiselnost časa: pisarje v verskem in npravnem oziru, toda pohujšanje, ki ga brezversko časopisje v vsakem oziru širi zadnje čase je kakor ena sama ogromna gnojna jama, v kateri hočejo versko in npravno udušiti vsakega človeka.

Če celo neki treznejši liberalni list kliče ob tem smradu, ki ga razširja gotovo svobodomiselnost časa: pisarje, naj starši varujejo svoje otroke, da ne pridejo do njega, kaj je šele naša krščanska dolžnost! Proč s pohujšanjem iz krščanskih hiš, na ogenj s vsakim svobodomiselnim časopisom, ki se vsili v družino, nobenega vinarja za tisk, ki versko in npravno kvari naše ljudstvo in ga gospodarsko usužnjuje krvosesu — kapitalizmu.

V slednji hrščanski hiši pa naj bo najboljši prijatelj, svetovalec in učitelj krščanski časopis. Vsakdo naj pa ve, da je njegova krščanska dolžnost podpirati katoliški tisk, ki bo le tedaj mogel izvrševati vso svojo nalogo, če ga bodo vsi z besedo in dejanjem podpirali.

Prezgodaj umrlemu.

Obhajamo četrto obletnico, odkar je za vedno zapustil slovensko ljudstvo njegov veliki učitelj in voditelj dr. Janez Krek. Ne bomo tu kazali na ogromni duševni kapital, ki ga je zapustil Krek svojemu narodu in od katerega bomo živeli še dolgo vrsto desetletij. Na vse to se ob obletnici njegove smrti z veliko hvaležnostjo spominjamo, obenem pa nas napolnjuje ta spominski dan z globoko žalostjo. Kako bi mi v teh razruvanih časih, ko se z našo mlado komaj porojeno in še neobgledeno državo igrajo brezvestni vlastodržci, ki jo mozgajo do slednje kapljice krvi in jo upregajo v svoj strankarski voz, ki je poln najgrše korupcije in propalosti potrebovali dr. Kreka.

Dr. Krek je vedno sanjal o mogočini in edini jugoslovanski državi, kjer bi si združena jugoslovanska plemena v ljubezni in edinosti sama določala svojo usodo. In danes? Vsi pogoji za to so dani, državo imamo, bogastva dovolj — a pri državnem krmilu sedi družba ljudi, ki z vso silo gospodarsko, kulturno in politično pritiska Slovence in Hrvatke ob tla, jim nalaga davke, s katerih mora vse izkravaveti, oznanja in vodi najhujši kulturni boj proti polovici svojih državljanov, ki najvestneje plačuje svoje davke, ter tako z naravnost grozo vzbujajočo naglico ruši temelje mladi državi.

S kako silo bi se vrgel dr. Krek, ki je ustvarjal jugoslovansko državo samo z namenom kulturno, gospodarsko in politično. Nim bolj dvigniti svoje ljudstvo, na te razdalne elemente! Kako bi na drugi strani klical vse dobromisleče in poštene ljudi, naj s podvojenimi močmi delajo na to, da se naš dom očisti te gnilobe, ki ga grozi popolnoma ugonobiti. Brez države ne more živeti, brez urejene države ni ne gojega, ne kulturnega, ne političnega

obstoja, toliko manj napredka, zato je naša največja dolžnost, da se brigamo za državo, da z vso močjo delamo red v njej, da ji postavimo gospodarje, ki bodo imeli ljubezen do nje, pa tudi pamet. Slaba država — slab kruh, dobra država — dober kruh in zadosten za vse. Da pa bo dobra, se morajo zanjo brigati dobri ljudje. To bi nam približno sedaj povedal dr. Krek. Oznanjal bi neizprosno boj proti požigalcem države, s sveto jezo bi žigosal in javnosti razkrival naravnost nagnusne grdobije takozvanih »državotvornih« strank, ki pretresajo državo v njenih temeljih, obenem pa bi nas pozval, da se izobrazujemo v vseh gospodarskih, socialnih in političnih vprašanjih, da bomo sposobni zidati in spopolnjevati našo mlado državo.

Zato krepko v Krekovem duhu na delo!

Žalostna obletnica.

10. oktobra je preteklo eno leto, odkar se je zvršilo na Koroškem ljudsko glasovanje. Brezštevilne goljufije in očitna pristranost »zaveznikov« na eni strani in brezbržnost belgrajske vlade na drugi strani: vse to je pripomoglo, da so Slovenci, ki so bili in so še v glasovalnem ozemlju v ogromni večini, ostali v manjšini.

Trpljenje, ki ga morajo prestajati koroški bratje, je neznosno. Dasiravno jim daje senžermenska mirovna pogodba velike pravice, vendar znajo Nemci vse to obiti in pritiskajo na Slovence na vse načine. Nasilje je na dnevnem redu.

Vključ temu se koroški Slovenci še vrlo drže in upajo na osvobojenje. Lahko rečemo, da njihovo upanje ni prazno. Zavezniški ugled se vedno bolj krha, čimbolj ti gospodje v Parizu kažejo, da jim je pravica zadnja stvar, moč in profit pa prva, avstrijska država hiti proti razpadu, ker je finančno popolnoma na tleh, na drugi strani pa tudi upamo, da se bodo tudi v Belgradu razmere očistile, ker se že svita zarja. In upamo, da bo potem Belgrad imel več umevanja za naše zadeve.

Koroške Slovence pozivljamo na vztrajnost — težka je in zahteva premnogih žrtev, toda brez plačila ne bo ostala. V Dolnji Lendavi v Prekmurju leži pokopan neki učitelj-Slovenec, imena se ne spominjamo. Bil je zadnji narodnočuteč učitelj v Prekmurju. Dasi je težko in trdo ležala mažarska pest na prekmurskem ljudstvu in ni bilo videti nobene rešitve, vendar mož ni obupal nad svojim narodom. Bodril jih je k vztrajnosti in prorokoval, da bodo prišli časi, ko se bo zopet po celem Prekmurju glasila slovenska govorica — po deželi in mestih, po šolah in uradih. Mož je šel s tem trdnim upanjem v grob, toda varalo ga ni. Danes leži pokopan v prej mažarski, danes pa v jugoslovanski zemlji. Tudi naši koroški bratje naj ne izgubijo upanja, ki jih ne bo varalo. Pravico je mogoče nekaj časa potlačiti, končno pa pride na vrh. In kolo časa se hitro suče.

Zato vztrajnosti in pokoncu glave!

Kako „šparamo“.

V Ljubljani smo takoj ob prevratu dobili univerzo, v prvi vrsti vsled neumornega prizadevanja dr. Vrstovška, ki je bil takrat poverjenik za uk in bogočastje. S ponosom torej lahko rečemo, da si je največje zasluge za ustanovitev vseučilišča pridobila ravno SLS.

Ljubljansko vseučilišče ima za Slovence ogromen pomen. Narod, ki ima lastno vseučilišče, z orjaškimi koraki napreduje v znanju in izobrazbi, zakaj lastno vseučilišče je za vsak narod neusahljiv vir vsega, kar narod potrebuje za napredek v vseh strokah. Ljubljansko vseučilišče ima pet oddelkov — fakultet: bogoslovno, pravno (juridično za izobrazbo sodnikov, advokatov, notarjev itd.), modroslovno (filozofsko za izobrazbo profesorjev), zdravniško (medicinsko za izobrazbo zdravnikov) in tehniško (za izobrazbo inženirjev, stavbenikov itd.). To slovensko vseučilišče nima samo tega pomena, da naše fante poučujejo v najvišjih vedah naši domači ljudje, ki poznajo naše razmere, temveč tudi ta pomen, da zamorejo siromašnejši kmetski fantje — ki so zvečina zdravi in čili po duši in telesu, študirati. Če bi pa morali mi imeti univerzo samo v Belgradu ali Zagrebu, pa tem bi naši najboljši fantje ostali navadni pisarčki, sinovi verižnikov in velebankirjev — pokvarjeni po duhu in oslabei po telesu — bi pa imeli dovolj denarja, da gredo v tuja mesta študirat in še rajši dobro živeti. Kaj bi bila posledica? Izobraženstvo, cvet vsakega naroda, ki je poklicano voditi in vzgajati ljudstvo, bi tvorili v veliki večini pomehkuženi, izživelji, dušno in telesno izmzgani ljudje. Kam pa pride narod s takimi voditelji? Zato je naša nepremišljena zahteva: Ljubljana mora imeti popolno vseučilišče.

To pa gospodom liberalcem, ki imajo v Sloveniji sicer samo dva človeka od vsakih 100 ljudi za sabo, ni všeč. V Belgradu imajo mogočnega zaščitnika, ministra Pribečevića, ki ne more Slovencev videti. Ljubljansko vseučilišče jim je na potu, ker je vseučilišče največja opora narodu — slovenski narod pa mora izginiti in se posrbiti. Dalje je treba siromašnejšim fantom — ki so vernejši kot sinovi verižnikov in bankirjev — onemogočiti študiranje, da bo na ta način postalo vse naše izobraženstvo svobodomiselnost in liberalno. Zato proč z ljubljansko univerzo! In so šli ti gospodje (vodi jih vedno dr. Žerjav) k Pribečeviću in so spentljali: Tehniška in medicinska fakulteta morata prenehati, ker se mora z državnim denarjem »šparati«. Rekli pa so, da bo država delila posebne podpore tistim, ki hočejo v druga mesta iti študirat (seveda pod pogojem, če si zagrizen liberalce).

Da je bila vsled tega vsa slovenska javnost do viška ogorčena, je samoobsebi umevno. Tudi dijaki so vsi protestirali, celo kraljevi namestnik Hribar je ostro obsodil to grdo protinarodno in strankarsko zagrizeno početje ljubljanskih liberalcev. To je pomagalo.

Mi pa si malo oglejmo to hinavsko »šparanje«, vsled katerega se mora baje priščipniti ljubljansko vseučilišče.

Pravijo, da ljubljanska medicinska fakulteta potrebuje na leto samo pol milijona kron. Pol milijona hočejo prišparati. Prav! Toda »šparajo« naj drugod, pa bodo prišparali ne milijone, ampak milijarde.

Naštejmo samo nekaj zgledov!

Še nedolgo, kar smo naročali poštne znamke v domačih tiskarnah za naravnost smešno nizek denar. Sedanja vlada pa ni bila s tem zadovoljna. Naročila je izdelavo poštne znamke v Ameriki, kjer je za nas najdražja valuta, pošiljajo tja komisije, ki so stale silno velik denar; in konec? Danes stane vlado vsaka znamka 1 K, recimo eno krono. Pri velikanski množini, ki se je naročila, se pravi to milijone in milijone metati v Savo. Pa zakaj? Zato, ker so pri tej kupčiji gotovi gospodje veliko zaslužili.

Dalje: v Pragi študira cela vrsta srbskih študentov. Ti dobivajo tako sijajne podpore, da ne vedo kam z denarjem, naši pa stradajo. Kje je »šparanje«?

Najprej: Umazana zadeva »Omnium Serbe« se pere že po vseh časopisih. Neka francoska družba ponuja naši vladi tovarno za orožje. Ta tovarna je tako zanič, da ji je francoska vlada prepovedala izdelovati vojaške puške in je družba ponujala te zastarele stroje na vse strani že za 17 milijonov frankov, pa je ni mogla prodati. Sedaj pa se je stvorila v Belgradu družba ljudi, med njimi Pašičev sin, ki hoče z vladno soudeležbo (radikali zahtevajo vsaj 51% vladne udeležbe) kupiti za — 120 milijonov fr. (to sta skoro 2 milijardi K) in vlada se mora obvezati, da bo naročala orožje samo v tej tovarni. Vlada je voljna to ponudbo sprejeti, ker bodo zopet gotovi gospodje veliko zaslužili. Kje je tu »šparanje«?

Še dalje: Znani poznavalec Jugoslovije Nemeč Herman Wendel je povedal, da se muči sedaj samo v Nemčiji 20 jugoslovanskih komisij, ki nakupujejo kaj, kje, kako, kdo ve? Gotovo je, da te komisije stanejo milijone, da gledajo, kje bodo osebo največ zaslužile, četudi država škodo trpi. Gotovo je tudi, da se že večina raznih potrebščin dobi doma ceneje. Kje je tu »šparanje«?

Ni še konca: Železolivarna v Ravnah izdeluje granate. Vojno ministrstvo pa jih rajši naroča v Franciji, kjer jih mora plačevati v dragih frankih, domača tovarna pa radi pomanjkanja dela odpušča delavce. Kje je liberalno »šparanje«?

Naj nam Sloveniji dajo naše lastne finance, naj vsi naši davki doma ostanejo, pa vam bodo vzdržali poleg vsega drugega ne samo ljubljansko univerzo, temveč iz hvaležnosti še celo belgrajsko. Tako gre pa ves slovenski denar v Belgrad, kjer ga gotovo gospodje razsipljejo za zunanja naročila, velik del ga pa kot »provizijo« vtaknejo v lasten žep. Naš denar naj ostane doma, pa bodele videli čudeže. Samo ljubljanska tobačna tovarna naredi v zadnjem času, ko je povečala svoj obrat, na dan en milijon čistega dobička. Zadoštoval bi samo dobiček eno dopoldneva, pa bi vzdržali medicinsko fakulteto celo leto.

Tako pa smo zašli v močvirje, iz katerega ni drugega izhoda kot popolna avtonomija. Belgrad žre naš denar kot asirski moloh otroke, mi pa pri tem gospodarsko in kulturno poginjamo.

Grdobija in izdajstvo samostojnih, ki so nas prodali temu molohu, pa se kaže dan zadnem v groznejši luči. Kmetje, ali se zavedate, kakšno nesrečo ste priklicali nad se, ko ste volili te može?

Kdo bo mogel popraviti to ogromno škodo, ki se nam dela?

Občni zbor Jugoslovanske Kmetke Zveze.

10. novembra ob 10. uri dopoldne se bo vršil na verandi hotela Union občni zbor Jugoslovanske Kmetke Zveze. Opozarjamo že sedaj vse okrajne KZ in njih podružnice, da odpošljejo na občni zbor svoje zastopnike. Občni zbor bo velike važnosti za ves nadaljnji razvoj naše kmetke organizacije. Zato pozivamo že sedaj vse KZ, da se za občni zbor pripravijo. Predloge, ki jih nameravate postaviti, pošljite na tajništvo Jugo-

slovanske Kmetke Zveze, Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Okrajnim Kmetkim Zvezam.

Vse Okrajne Kmetke Zveze morajo imeti še tekom tega leta svoje občne zборе. Priporočamo, da prirede občne zборе že pred obnim zborom Jugoslov. Kmetke Zveze, ki bo 10. nov. Občne zборе dobro pripravite in jih naznanite tajništvu Jugoslov. Kmetke Zveze. Iz Ljubljane bomo poslali na občne zборе zastopnike. Prišli bodo tudi poslanci, da poročajo o političnem položaju in o tekočih zadevah, ki so važne za kmetki stan.

Podružnicam K. Z.

Tudi vse podružnice KZ po posameznih župnijah naj začno sedaj zopet z živahnim delom. Če je količjak mogoče, naj bodo tudi po podružnicah občni zbori. Vse naše kmetke organizacije naj pošiljajo poročila na tajništvo Jugoslov. Kmetke Zv.

Tajništvo Jugoslov. Km. Zveze.

Vestnik Županske zveze za Slovenijo.

A. Kontrola nad županstvi in občinskimi odbori po orožništvu.

Na resolucijo, ki smo jo priobčili v 39. številu »Domoljuba« in ki je bila poslana predsedstvu pokrajinske uprave, je dospel od le-tega sledeči odgovor:

Štev. 10.425.

Ljubljana, dne 2. okt. 1921.

Županska zveza za Slovenijo
v Ljubljani.

Predsedstvo Pokrajinske uprave je poslalo tamkajšnjo spomenico z dne 22. septembra t. l. glede nadziranja županskih poročil potom orožništva vsem okrajnim glavarstvom in političnim ekspozituram z naročilom, da naj se razne poizvedbe potom orožništva v vseh slučajih, kjer se vpraša za mnenje tudi županstvo, vrše na ta način, ki ne bo žaljiv za županstvo oziroma občinski odbor.

Pripominja se pa, da je dolžnost upravnih oblastev, da v vsakem slučaju ugotove pred razsodbo ali odločitvijo kolikor mogoče natančno in objektivno resnico. V ta namen se morajo upravna oblastva posluževati vseh razpoložljivih sredstev in se ne morejo odpovedati že a priori (= vnaprej) sodelovanja nobenega javnega faktorja. Če se zaslisi v eni in isti stvari poleg županstva tudi orožništvo, ne more biti to žalitev za županstva. Jasno je tudi, da sklepi občinskih odborov ne morejo biti obvezni, ampak da jim poleg drugih ugotovitev služijo samo kot podlaga za razsodbo, odločbe in ukrepe.

Pokrajinski namestnik:

Iv. Hribar.

Za prvi začetek bi bila ta rešitev zadovoljiva, dasi se z zadnjim stavkom ne moremo docela strinjati. So sklepi občinskega odbora, ki drže, ki morajo držati in morajo biti merodajni tudi za upravna oblastva, seveda, če ne nasprotujejo v bistvu zakonitim določilom in predpisom. V

takih slučajih pa ima že politično oblastvo prve stopnje (okrajno glavarstvo) pravico, da jih razveljavi.

Za lažje razumevanje vzroka, zakaj je sklenil odbor »Županske zveze« dotično resolucijo, naj navedemo konkreten slučaj. — Občinski odbor v Y. je sklenil — recimo soglasno, da se Janezu Žgajnarju (ime je postranska stvar) odreče zaprošena gostilniška koncesija. (Ki je — dobro pomni! — čisto nepotrebna!) — Pa komandir orožniške stanice se je pobahal: »To, kar bom jaz napravil, to bo veljalo.« — Za to in za nič drugega je šlo: Ali naj ena oseba odloča v nasprotju s celim občinskim odborom? — Če je tako, potem pa občinskega odbora sploh treba ni, torej tudi ne razburljivih volitev, ampak naj se namesto takih odborov pošlje kar nekaj orožnikov. — Natančnejše podatke da lahko državni poslanec Ivan Stanovnik.

B. Popisovanje živine in vozov. Spremljanje mladeničev k naboru po občinskem odboru.

Na obe tozadevni resoluciji je prejela »Županska zveza« rešitev, ki se glasi:

Komanda Dravske divizijske oblasti

Pov. Dj. Broj 7848 3. oktobra 1921. godine
Ljubljana.

Za popisovanje živine in vozov sem izdal koj ob začetku točna navodila, da se naj vrši popis kolikor mogoče po posameznih občinah, in sicer tako, da nihče ne izgubi zaradi popisovanja več kakor en dan. Iz poročil, ki jih dobivam od predsednikov komisij, teče stvar popolnoma v redu, kar je v prvi vrsti zasluga županov. Še bolj decentralizirati se popisovanje ni dalo, in sicer iz dveh vzrokov:

1. bi potem popisovanje trajalo najmanj še ves december in januar, kar bi pomenilo za ljudi in živino (sneg, led) veliko nevarnost za zdravje;

2. čim dalje traja popisovanje, tem več stroškov ima država, kar se mora tudi preprečiti.

Vaš drugi dopis se bavi z vprašanjem, koliko občinskih odbornikov naj spremlja mladeniče k naboru. Tudi v tej točki Vam morem odgovoriti, da sem že stavil g. ministru vojne in mornarice tozadevni predlog, ki odgovarja Vašim željam.

Komandant Počasni Adjutant Nj. V. Kralja,
General Dokić.

To priobčujemo v informacijo županstvu s pozivom, da naj se obračajo na župansko zvezo v vseh slučajih, kadar potrebujejo kake odpomoči.

V dolžnost pa si štejejo na drugi strani, da opozarjamo županstva na njihovo obvezno dolžnost, da morajo biti v svojih poročilih na vsa oblastva vseskozi točna verodostojna in strogo stvarna. Potem bo tudi županski zvezi olajšano delo, ko bo zagovarjala navzgor njihove pravice ter koristi.

Kdo naj plača stroške občinskih revizij?

Odgovor več županstvom na navedena vprašanja:

Nadzorovalna pravica nad občinskim gospodarstvom je v temelju v § 89 občinskega reda, le da je prešla od bivših deželni odborov na državno oblast, sedaj na oddelek za notranje zadeve pokrajinske uprave (deželne vlade). — Nikjer v zakonu ni določeno, kdo naj plača stroške takih revizij, izvzemši one slučaje, ki jih izrečno navaja § 92 občinskega reda. Če n. pr. prejšnji župan noče izročiti računov svojemu nasledniku ali sploh urediti občinskih zadev, se mu poleg ponovne globe do 200 K naloži tudi plačilo stroškov revizije, če je bila potrebna vsled njegove malomarnosti.

V vseh drugih slučajih pa je popred plačeval revizije kakor tudi druge komisijske stroške deželni odbor iz deželnega zaklada.

Iz tega sledi, da mora tudi sedaj vse stroške uradoma odrejenih revizij pokrivati državni zaklad z ozirom na prejšnjo prakso, in pa ker zakon nikjer ne določa, da jih morajo trpeti občine. Tudi je v državnem proračunu v ta namen določena gotova vsota.

Kakor nam je znano, se sedaj zahteva vselej od občine, da plača stroške revizije, če prosi za njo. Po navadi se občine — že iz politično-strankarskih nagibov tudi obvežejo, plačati jih. — Ne glede na to pa bi bilo treba razčistiti vprašanje, če se tudi v takih slučajih sme zahtevati povračilo stroškov od občin, ker zakon tega ne določa. Po našem mnenju naj bi se prizadeta županstva obrnila na predsedstvo pokrajinske uprave z motivirano vlogo, da se v tem vprašanju načeloma sklepa in končno definitivno odloči.

Več letnikov »Občinske Uprave«

vezanih in nevezanih, ima še v zalogi županska zveza. Ker je vsebina še vedno aktualna in važna za županstva, ki dobe v »Vprašanjih in odgovorih« pojasnila skoro za vse stvari, kar morajo vedeti pri županskih poslih, se vabijo, da naroče ta strokovni list. Priporoča se, da se pismeno zglašijo, kdor ga želi, potem pa ga o priliki osebno prevzame, da si prihrani stroške pošiljatve. — Naroča se pri županski zvezi v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, II. n.

Okrajnim županskim zvezam!

Do danes še nismo prejeli od vseh okrajnih zvez poročil in seznamov o ustanovljenih zvezah in novih odborih. Stvar je nujna in takojšnja izvedba organizacije neodložljiva zahteva časa! Naj se zavedajo vsi občinski zastopniki, da je le v čvrsti, močni organizaciji sila in moč, v kateri je spas in dobrobit za občine.

Prosim, da se nam takoj pošljejo zaostali sezname odborov in članov s članarino vred, da bomo v stanu pri osrednjem odboru voditi točno evidenco.

Odbor županske zveze.

proizvajalca. Za dokaz da je užitnina plačana, velja užitninski pečat, svinec ali žig, na stekleničah pa užitninski znak.

Vinogradniki, ki točijo vino na drobno in gostilničarji morajo takoj prositi za overilo po členu 28. užitninskega pravilnika pri upravniku finančne kontrole. Prijavo, ki je kolkovine prosta, je treba vložiti v dveh izvodih, zraven pa priložiti — ne prilepiti — kolec za 5 dinarjev za overilo.

Določila glede pobiranja in zavarovanja državne užitnine.

Vinogradniki so zavezani prijavljati svoj vsakokratni pridelek in vsakokratno oddajo vina pristojnemu oddelku finančne kontrole. Te prijave morajo vlagati vinogradniki, ki izvršujejo gostilničarsko obrt ali drugačno prodajo vina najmanj 24 ur poprej, predno prejmejo (vkletijo) vino. Vinogradniki, ki so prodajalci vina na debelo in vinogradniki, ki ne trgujejo z vinom, pa najpozneje 24 ur po vkletanju vina.

Vinogradniki, ki ne izvršujejo gostilniške obrti in ne prodajajo raznih alkoholnih pijač na drobno in tudi ne trgujejo z njimi na debelo, ne plačajo nobene užitnine na vino, ki ga porabljajo za domačo potrebo, ako so prejeli (vkletenje) tega vina po predpisu prijavi oddelku finančne kontrole. Vino, ki je oproščeno užitnine radi domače potrebe, smejo porabljati zase, za svojo družino, domače posle, za osebe ki so pri njih na hrani in stanovanju in za delavce v vinogradih.

Vinogradnikom, ki se bavijo s prodajo vina na drobno ali debelo, jih točijo ali predelujejo, se dovoli gotova množina užitnine prostega vina za domačo potrebo, če so svoj pridelek pravilno naznanili. Družini, ki ne šteje nad 4 člane, se dovoli 400 litrov, nad 4 a ne nad 8 članov 600 litrov, nad 8 a ne nad 12 članov 800 litrov, nad 12 članov pa 1000 litrov. Pri določanju družinskih članov se štejejo vsi, ki so stari nad 15 let, tudi hišni posli, ne pa delavci (dninarji). Kdor svojo pridelko pravilno ne prijavi, nima nobene pravice na užitnine prosto vino za domačo potrebo, razen tega se mu pa vse vino zapleni. Vino za domačo potrebo se mora hraniti v prostorih, ki so ločeni od onih, ker je za vino že plačana ali še neplačana užitnina. Vinogradniki, ki točijo vino pod vejo, imajo za domačo potrebo vino prosto užitnine, morajo pa to vino vsaj istočasno z naznanilom o pričetku vnotoča ločiti od drugega vina.

Kazni brez usmiljenja.

Veliko vinogradnikov ni v preteklem letu storilo svoje dolžnosti, vsled česar bi morali biti kaznovani. Te kazni pa so jim bile odpuščene, oziroma vsaj zelo nizke. Od 1. septembra pa je drugače.

Vinogradnike odredba opozarja, da pravočasno naznanijo svoj vinski pridelek pristojnemu oddelku finančne kontrole, ker jih sicer čakajo naravnost nečuvane kazni. Vsako upanje na znižanje kazni je prazno, ker nov užitninski pravilnik kaj takega ne pozna in je torej vsako znižanje kazni nedopustno.

Kdor namreč prejema (vkletanja) svojega ali tujega vina pravočasno ne naznani,

Gospodarski obzornik.

Važno za vinogradnike.

Užitnina na vino. — Stroge kazni.

Poročali smo že, da je posebna užitnina (trošarina) na vino po 8 din. za hl s koncem avgusta odpravljena in s 1. septembrom vpeljana državna užitnina in sicer za navadna vina 35 dinarjev za hl, za fina vina pa 600 din. za hektoliter. Za fina vina se smatrajo šampanjec, malaga, pelinkovec, ciperčan itd. kakor tudi vsa vina, ki imajo 15 odstotkov ali več alkohola. Vina z nad 22 in pol odstotka alkohola se smatrajo za špirit in plačujejo po 20 dinarjev na hektoliter stopnjo alkohola. Za navadna vina, ki niso od narave močna ali sladka, se plača užitnina po 35 din. od hl, če se zabelijo oz. oslajajo pod nadzorstvom užitninskih organov. Izvzet je šampanjec, za katerega znaša užitnina 600 dinarjev.

Kdor namerava zabeliti oziroma osladiti vino, mora vsaj 6 ur poprej prijaviti pristojnemu finančnemu oddelku in sicer: svoje ime, bivališče, množino vina, ki jo namerava okrepiti in vrsto in množino snovi, ki jo namerava pridjati vinu. Če se ta okrepitev oz. osladitev izvrši naknadno brez vednosti in nadzorstva pristojnih organov, potem je plačati užitnine za hektoliter 600 din., če je pa vino obdavčeno, pa le razliko med obema zneskoma. Kdor proizvaja fina vina, ne da bi tega prej prijavil, se kaznuje s 100 dinarji globe, razen tega pa zapade vse izdelano vino z vso opravo vred državi. Če pa pride tako vino v promet, zapade blago državi, proizvajalec pa mora plačati redno užitnino, razen tega se pa kaznuje s 5 do 10 kratnim zneskom redne užitnine.

Na vsaki posodi, v kateri se daje vino v promet, mora biti dobro pritrjen naslov

zagreši tihotapstvo in se kaznuje z najmanj petkratnim zneskom na vse nenaznanjeno prejeeto ali izdelano vino odpadajoče užitnine. Razen tega mora plačati še redno užitnino; blago s posodo vred pa zapade v korist države. Kdor torej opusti naznaniti pridelano vino, mora plačati za vsak hektoliter 140 K redne užitnine, najmanj 700 K kazni in izgubi še dotično vino.

(Konec prihodnjic.)

Vinogradniki protestirajte!

Danes objavljamo naravnost kruto odredbo glede trošarine na vino in kazni, ki so zagrožene tistim, ki prestopijo odredbo. Izdal jo je finančni minister, podpal jo je tudi minister Pucelj. Trošarina je povišana od 32 na 140 K od 1 hl, kazen pa je petkratna trošarina (700 K od 1 hl) in zaplomba vsega vina. To zadnje v odredbi sami sicer ni posebej pripomnjeno, pač pa je to splošna trošarinska naredba, pod katero je letos tudi vinska trošarina pritegnjena.

Proti tej krvoločni odredbi liberalno-samostojnih ministrov je Jugoslovanska zveza po poslancu Sušniku vložila že oster protest in upamo, da bo dosegla vsaj omilitev najkrutejših postavk. Vinogradniki pa skliče seje Kmetijskih zvez, ostro protestirajte in pošljite vlogo na Jugoslovansko kmetisko zvezo v Ljubljani.

Kmetje — samostojneži, drugič pa še volite narobe, da bo kmet ja preje na kant prišel!

Nekaj o sedanji živinski kupčiji.

Ako se ozremo v predvojno dobo, vidimo, da so bile cene vsem produktom, kar se jih je proizvajalo na svetovnem in domačem trgu, nekam stalne. Bodisi pri nakupu gospodarskih potrebščin ali pri prodaji kmetijskih pridelkov, so bile cene toliko izenačene in sporedne, da je mogel kmet kriti svoje stroške z dohodki, ako ni bilo kake posebne nesreče. Vzemimo na primer, da je kmet prodal doma vzrejene voli za 1000 kron. S tem je pač lahko obkrožil svojo družino, pokril vse gospodarske stroške, plačal davke itd. ter si še nekaj prihranil. In danes? Cene vsem predmetom, kar jih kmet potrebuje (obleka, obutev itd.) so rasle med vojno, posebno pa še po vojni, bliskovito hitro. Razni trgovci so se kar kosali med seboj, kdo bo dražje prodajal in kmeta bolj odiral. Kar je imel kmet za prodati, je bila maksimalna cena, za to pa, kar je moral kupiti (obleka, obutev itd.) pa ni bilo maksimalne cene. In tako je moral prodajati, kakor je vladal hotela, kupiti pa tako, kakor je hotel trgovec. Ni čuda torej, ako so si razni trgovci nakupili ogromno bogastvo na račun kmetijskih in delavskih žuljev.

Pa pustimo to in pogledimo, kakšne razmere vladajo pri sedanji živinski kupčiji. Samoobsebi je umevno, da kadar je blaga dosti na trgu, so cene za isto blago slabe. Danes je naša živinoreja vsled suše obsojena skoro na smrt. Na vsakem sejmu se kar tare vsake vrste živine: plemenski voli, krave, telice, junci itd. Kmet je z

strahu, s čim bo krmil živino po zimi, zakaj suša je uničila vso drugo mrvo, otavo, deteljo in deloma tudi poljske sadeže, od katerih je tudi nekaj odpadlo za krmo živini. V obupu in strahu gleda torej v prihodnost, kaj bo z živino. Drugega pripomočka ni, kakor da jo spravi v denar, ali jo žene na semenj in tam proda, ali pa doma zakolje in meso razpeča med domače vaščane. A zadnje je že prepovedano. Torej na semenj ž nje. Tam se vrše pa taki le prizori:

Sedaj, ko so začeli hoditi laški trgovci kupovat našo živino, je bila cena živini še precej dobra. Italijani so plačevali vole do 32 kron za kilogram žive teže. To seveda domačim mesarjem, ki bi radi kmeta še naprej drli, ni bilo po godu. Mislijo, da se bodo vedno debelili na njihov račun. In kaj so storili? Na sejmu v Višnji gori dne 26. septembra so kupovali tudi Italijani. Plačevali so voli po 33 kron za kilogram žive teže. Ker bi bili naši samostojni mesarji radi kupovali živino po ceni in, ker so jim Lahi delali konkurenco v kupčiji, so najeli orožnike in Lahom prepovedali tako visoko plačevati kmetom živino, češ, da nimajo obrtnega lista. Lahi so se res ustrašili in udali pritisku naših mesarjev in kupovali voli potem od 22 do 25 kron, tudi če niso imeli obrtnega lista.

Drug enak slučaj se je zgodil na nekem sejmu v Velikih Laščah, kamor so bili prišli tudi laški mesarji po živino. Naši mesarji so se zmenili z Lahi, da naj se poskrijejo pred sejmom v kako hišo tako dolgo, da bo semenj minil. »Mi bomo živino kupili po ceni, potem jo pa vam prodamo, in bomo imeli mi dobiček in vi.« Storili so res tako. Lahi so se zaprli, naši mesarji so pa kupovali živino s pretvezo, da je meja zaprta in da ni nobenega laškega trgovca tukaj. Ljudje so splošno mislili, da je temu res tako. Mesarji so potem nakupili veliko živine kar najbolj po ceni. Kako pa so bili potem kmetje razočarani, ko so prignali živino na kolodvor in videli polno laških mesarjev, ki so prevzemali živino od naših mesarjev za masten dobiček.

Ali niso to vnebovpijoče krivice, katere uprizarjajo naši samostojni mesarji nad našim kmetom-trpinom, ki vpijejo do neba! Po eni strani ga tare nesnosna draginja, po drugi pa ga goljufajo brezvestni oderuhi pri njegovem najdražjem blagu, pri živini. Suša je uničila skoro vse in še davčni vijak pod lažnim imenom »osebna dohodnina«, ga pritiska hujše, kot kdaj prej. In naša sedanja liberalno-samostojna vlada gleda mirno to strašno morijo v gmotnem oziru pri našem kmetu. Kdo je temu kriv, da je tako? Vi kmetje sami, prav sami, ker ste volili mesarje v državni zbor, ker ste postavili mesarja za poljedelskega ministra. Za plačilo pa vas odirajo in špekulirajo z vašo živino. Naj se vam že vendar enkrat odprejo oči, da spoznate one zapeljivce in izdajalce slovenskega kmeta belgrajskemu centralizmu. Zapomnite si to pri prihodnjih volitvah!

A. L., posestnik.

(Opomba uredništva: V tem oziru bomo prinesli prihodnjic še nadaljnji članek o brezvestnem ravnanju liberalno-samostojnih mesarjev s kmeti. Po nekaterih semnjih je poslanec Brodar napravil red

— o čemer bomo prihodnjic poročali, radi česar ga pa liberalni mesarji na podel načina napadajo v »Pondeljku«. Najgrše pa je, da se list sklicuje na reveže. Mesarji meso vedno enako prodajajo, če živino drago ali poceni kupijo, le da v prvem slučaju dobi kmet nekaj stotin kronic več v žep, v drugem slučaju pa mesarji in mešetarji. Rečemo pa to: Še vedno so reveži več dobili in boljše živeli, kadar so kmetje kaj imeli od liberalnih mešetarjev in mesarjev pa še noben revež ni živel, čeprav so sedeli ti gospodje na milijonih. Revni in delavski stanovi naj bodo brez skrbi: dokler bo kmet živel, tudi drugi stanovi ne bodo lakote umirali, ko bo pri kmetu potrkalo siromaštvo na vrata, potem pa gorje delavcu in siromaku.)

Odiranje našega kmeta na živinskih semnjih.

Našega kmeta, malega, srednjega kakor tudi velikega tare posebno letos huda nadloga. Vsled suhe vroče letine je naš kmet komaj eno četrtno mrve oziroma otave nakosil ter niti polovice druge krme za živino pridelal kakor druga leta. Tudi z sadjem je križ letos, mrz in suša ga je vzela, tako da še za dom ni dovolj ostalo.

Glavni vir dohodkov našega kmetijstva je živinoreja. Srednji kmet pri nas v Sloveniji pridelal na svojem gruntu le malo žita vseh vrst in s tem pridelkom zadosti komaj in le za silo potrebi domačega gospodinjstva. Naš mali kmet in teh je pri nas največ, pa tako malo žita pridelal, da mora kupovati moko za vsakdanjo hrano in še isto dražje plačevati, kot pa dobi za svoje živinčce. (Koruzna moka n. pr. ki je glavna hrana naših malih ljudi, stane že 12 kron 1 kg.) Z eno besedo, naš kmet ne živi od dohodkov svojega polja, ampak v prvi in glavni vrsti od tega, kar doma izredi oziroma priredi pri živinoreji. Iz izkupička za prodano živino hrani, obleče in obuva svojo družino ter plačuje davke.

To leto pa je zadela našega kmeta, ki itak že dovolj stoka pod silno draginjo in visokimi davki še ta nesreča, da je primoran vsled pomanjkanja krme svojo živino, katero sicer doma krvavo potrebuje za delo, plemo, mleko in gnoj, za vsako slepe ceno prodati. Isto velja za prešiče, katere mora nedopitane prodati ali pa za dom zaklati, ki mu pa ne bodo dali dovolj zabele za celo leto.

In to kmetovo nesrečo so sedaj izrabili brezvestni špekulanti v prvi vrsti naši mesarski prekupci in naše bogate izvozne tvrdke, ki za slepo ceno kupujejo pri nas živino ter isto za drag denar potem prodajajo v Italijo, ter na lahek način na račun kmeta neizmerno bogate...

In z vso silo in brezobzirnostjo so se ti brezvestneži vrgli na naše živinske semnje, kjer izkoriščajo stisko kmeta ter mu plačujejo sramotno nizke cene. Od mnogih slučajev, naj nam služi le primer litijskega sejma.

V pondeljek 3. oktobra 1921 so prignali kmetje iz bližnje in daljnje okolice na semenj v Litijo okoli 1000 glav živine. Na ta semenj je poleg nebroj mesarskih prekupcev prišlo tudi nekaj Italijanov, ki bi radi nakupili živino. Mesarski prekupci pa so došle Italijane obkolili, ter jih niso pustili na sejmišče...

odrekli pravico, da bi Italijani smeli naravnost kupovati živino od kmeta, češ, da ti nimajo pri nas obrtnega dovoljenja. Pač pa so sami mesarji ponujali Italijanom, da bodo oni nakupili od kmeta ceneje živino ter isto potem seveda z velikim dobičkom prepustili Italijanom. To lumparijo, pri kateri bi bil naš kmet udarjen za precej tisočakov, sem pa preprečil, ker stojim na stališču, da če sme Italijan od naših prekupcev kupovati živino, sme še mnogo preje kupiti živino naravnost od tistega, ki živino z muko in trpljenjem izredi, to je od našega kmeta. In ker sem pripeljal italijanske kupce na sejmišče, kjer so kupovali živino, ter sem s tem vzdignil ceno in pripomogel da so kmetje živino dražje prodali, zavrpi so mesarji in prekupci, da sem napačno in krivično ravnal in da bodo to zadevo spravili na glavništvo in trgovsko zbornico, kjer me bodo že naučili, da sme živino od kmeta kupovati edino mesar in prekupec, ker le oni imajo potem potent, da prodajo živino z velikanskim profitom Italijanom. Da so se sklicavali na samostojnega ministra Pucija in samostojno kmetijsko stranko se samo ob sebi razume...

Iz navedenega uvidimo, da je naš kmet na milost in nemilost izročen mesarskim pijavkam, in izveznim tverdkam, ki ga počasi izsesavajo...

V obrambo našega kmeta v sedanjem slabem gospodarskem položaju, ko je primoran za vsako slepo ceno prodati živino, je edina rešitev v tem, da se ustanovi za Slovenijo prodajna živinorejska zadruga, ki bi naj vzela zakup in prodajo živine v celici, ter potem zadruga po dohodih nakupovalca naravnost od kmeta živino in gotovo tudi naravnost prodajala v inozemstvo, da na ta način izloči kmetovse na nadom nadomnino telesu, to je živinske prekupce, ki svojim sinaj izkoriščajo kmetovne nesreče in pri tej nesreči stisnejo premoženje... In dolžnost države vendar bi bila v tem slučaju edino ta, da ta kmetijska zadruga podpre z krediti in da tudi monopol izveza. In ko bo ta zadruga imela monopol nakupa in izveza živine, doseglja bodo mnoge boljše cene v inozemstvu za našo dobro živino in kar je glavno, dobiček, ki ga je vzel prekupec, ostal bi našemu kmetu. In tudi sravnost bi se ne dogajala, da Italijan naše dobro blago sklene zastopati kupuje, med tem, ko moremo mi od Italijanov tisto slabo manufakturno robno silno drago plačevati.

In če bode naša vlada storila v tem pogledu svojo dolžnost, ter podprla to zadrugo, se bode položaj kmeta v naši državi takoj bistveno izboljšal in dobro bode potem i kmetu, ki je vendar steber države in tudi država bode mnogo močnejša...

Hinko Lebinger, župan litjski.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Papirnatga denarja je bilo v naši državi do 22. avgusta za 4347 milijonov 481 tisoč, 730 dinarjev. Število papirnatega denarja se je zvišalo od 15. do 22. avgusta za 52 milijonov, 699 tisoč, 560 dinarjev.

g Todsotno državno posojilo podpisujejo bolj slabo. Največ so podpisali nižji sloji, dočim so bogataši in razni verižniki, ki sicer vedno vpijejo o ljubezni do države, lepo zadržili svoje možnjčke.

g Bivša avstrijska vojna posojila. Naše državljane, ki žele povračilo svojih obvez-

nic predvojnih in vojnih posojil bivše monarhije, pozivamo, da vložijo tozadevne prošnje pri generalni direkciji državnih dolgov v Belgradu do 20. t. m., ker se na pozneje vložene prošnje ne bo oziralo.

Vrednost tujega denarja.

Denar	3. okt.	8. okt.	10. okt.
	K v	K v	K v
ameriški dolar	225 —	235 —	238 —
avstrijska krona	— 10	— 11	— 10
čehoslovaska krona	2 50	2 65	— —
angleški funt	885 —	— —	950 —
francoski frank	16 —	— —	— —
italijanska lira	9 20	9 50	9 60
bolgarski lev	— —	1 54	— —
carski rubel	— —	— —	— —
grška dramma	— —	— —	— —
nemška marka	1 93	1 96	1 98
rumunski lej	— —	2 12	2 —
švicarski frank	40 —	— —	— —
poljska marka	— —	— —	— —
mažarska krona	35 —	— —	— —

CEN.

g Ljubljanski trg. Goveje meso 28 do 34 K kg prve vrste, 20 do 26 K druge vrste. Telečje meso 24 K druge, 26 K prve vrste, kranj. teleta. Svinjina prve vrste 44 K, druge vrste 40 K. Slanine primanjkuje; domača kranjska slanina (slaba) 50—55 K, hrvaška mešana slanina 75 K. — Jabolka prve vrste 12 K, druge 8 K, hruške prve vrste 16 K, druge 12 K, tretje 8 K. — Moka št. 0 18.50 K, bela krušna moka 15 K, črna krušna moka 14 K, kaša 12 K. Ješprenj 12 K, otrobi 6 K, koruzna moka 12 K, koruzen zdrob 13 K, ajdova moka prve vrste 18, druge 16 K. — Luščen fišol, novi 10 K liter, čebula 8 K kg, krompir 4 K, kisljo zelje 12 K kg. Specerijsko blago: kava Portoriko 106 K, Santos 64 K, Rio 56 K, bel kristalni sladkor 46 K, sladkor v kockah 52 K, riž prve vrste 26 K, druge 22 K, namizno olje 62 K, krom liter, kis (vinski) 7 K liter, 4 K navadni, sladka paprika 104 K, petrolej 18 K liter, testenine prve vrste 28 K, druge 26 K. — Mestna mlekarja brzo napreduje. Učinek je bil ta, da je došlo takoj v prvih dneh ustanovitve v mesto mlekarstvo z dežele popolnoma nepotvorjeno mleko. Dne 6. oktobra je izkazovalo mleko mestne mlekarne, ki se je oddalo za konsum, celo 4 odstotke maščobe.

g Cene moštu. Čeravno vinska trgovina se ni posegla v kupčijo, se danes po posamezno sklenjenih kupčijah vendar že lahko reče, da je začetna cena ena krona za vsako sladkorno stopnjo.

ZIVINA.

Izvoz živine zabranjen. Čuje se, da je italijanska vlada uvoz živine v Italijo za 14 dni zabranila vsled bolezni slinovke, ki se je začela po nekaterih krajih širiti.

d Izvoz živine v Italijo. Iz naših krajev se izvozi mnogo konj in goveje živine v Italijo. Ne ve se, če bo ta izvoz v bližnjem času v polnem obsegu mogoč, ker se zopet pojavlja v obmejnih krajih, v okolici Logatca in Vrhnike kuga slinavka, vendar je pa potrebno, da vedo naši ljudje, za kaj morajo skrbeti, da bodo mogli brez zadržkov prodajati živali, ki so namenene v Italijo. Ako bi vedel vsak prodajalec za postavne predpise, prihranil bi si mnogo stroškov, časa in sitnosti na semnju ali pa pri nakladanju.

Tisti, ki živino prodajo, morajo gledati, da ima živinski potni list po novih predpisih, ki je pravilno kolekovan. Na tem živinskem potnem listu mora biti potrjeno od pristojnega občinskega urada, da so bile živali v poslednjih 40 dneh v dotičnem kraju in da se v kraju (občini) njih izvora in v sosednjih občinah v poslednjih 40 dneh ni pojavil noben primer kužne ali prenosne bolezni, ki prehaja na živali dotične vrste. Ako ni tega potrdila na živinskem potnem listu, ne sme dovoliti živinozdravnik nakladanja.

g Na zadnjem svinjskem semenju v Mariboru so bile sledeče cene: Mladi prašiči 6 do 8 tednov stari 80 do 120 K, do 4 mesece stari komad 520 do 550 K, do 6 mesecev stari 550 do 800 K, do 7 mesecev stari 850 do 900 K, do 9 mesecev stari 900 do 1000 K, prašiči eno leto stari 1000 do 1420 K, poldrugo leto stari 3400 K. Plemenške svinje za 1 kg žive teže 28 do 32 K, poldebele za zakol 1 kg mrtve teže od 32 do 42 K.

RAZNO.

g Pozor vinogradniki! V današnji številki prinašamo določbe o užitnini na vino in stroge kazni za tiste, ki se teh določil ne drže. Prihodnjič pa prinesemo, kaj mora vedeti vinogradnik o prodaji vina in še nekaj splošnih določil. Vinogradniki se opozarjajo, da v lastno korist preberó članek in ga dajo brati še drugim, ki našega lista ne bero.



Širom domovine.

BOŽAKOVO PRI METLIKI.

Tukaj imamo šolo, toda brez učitelja. Ne vemo, zakaj smo jo gradili, če ne zato, da ima eden učitelj več bolezenski dopust. Ze nekaj let prihaja vsako leto več novih učiteljev, učijo en dan, dva, potem pa se odpeljejo na večmesečni dopust. Sedaj pa sploh nobeden imenovan ni k nam. Bog ve, če ni šolska oblast na nas pozabila. Kot čujemo, je v Metliki strašno veliko učiteljev, pa bi ja lahko katerega k nam poslali. Šole vendar nismo zato zidali, da bo prazna stala, ampak da se bo deca vsaj najpotrebnejše brati, pisati in računati naučila.

DOLENJA VAS PRI RIBNICI.

Smrt nam je ugrabila dva moša iz naših vrst, ki jih bomo težko pogrešali. Prvi je Gregor Mihelič iz Prigorice, blag in ljubeznjiv v obtevanju, pa močan katoliški znanec, ki nikoli ni odrekal, kar je služilo katoliški stvari. Bil je tudi kaj nadarjen v svoji tesarski stroki. — Par dni za njim je umrl Marko Grajnar tudi v Prigorici. Vren mož, ki je vedno zvesto stal na naši strani! Potivajta v miru!

SENT JERNEJ.

V ponedeljek, dne 17. oktobra je obletnica smrti brata Viktorja Novak iz Orehovice, ki je podlegel zavratnemu napadu od strani nasprotnikov orlovstva. Šentjernejski »Orel« in »Orlica« se s lastno godbo udeležili sv. maše zadušnice, ki so jo brala ta dan ob 9. uri dopoldne v podružni cerkvi v Orehovici in pa molitve na grobu pokojnega brata Viktorja. K obletnici se vabijo tudi vsi sosedni orlovski odseki, kar največ mogoče v krajih. — Bog živi!

SUSJE PRI RIBNICI.

V teškem pričakovanju, upanju in bojazni smo vendar enkrat dočakali veselja dan, ko je bil naš rojak, ž. g. Jože Lovšin, v nedeljo, dne 9. oktobra posvečen v mašnika. Svoje prvo sv. daritev bo obhajal v bližnji romarski cerkvi pri Novi Suti v nedeljo, dne 16. oktobra. G. novomašniku naše iskrene čestitke!

Razgled po svetu.

NA ALBANSKI MEJI

ni vse v redu. Italijani vedno ščuvajo Albance proti Jugoslaviji in jim dobavljajo orožje. Zadnje čase albanski vstaji vedno bolj napadajo naše meje, vsled česar je ministrski svet sklenil, da pomnoži našo obrambo na albanski meji tako, da bomo varni pred kakršnim presenečenjem. Italijani vsled teh odredb silno vpijejo.

GENERALNI STRAJK

na Primorskem se je končal s tem, da so kapitalisti zopet otvorili obrat v ladjedelnicah, glede znižanja plač pa se bodo vršila še pogajanja. Zadnji dan stavke so se sprijeli fašisti in delavci. En fašist je mrtev, trije ranjeni. V Gorici so stavkujoči pobili okna pri podružnici Ljubljanske kreditne banke in Čevljarski zadrugi.

DRŽAVA REKA

si je izvolila svojo vlado, katere predsednik je neki Zanella, mož, ki je sicer navdušen Italijan, a nasprotnik raznih D'Annunzijev. Izjavil je, da boče gojiti prijateljstvo do Italije in Jugoslavije, katere reška država nujno potrebuje.

GRČIJA

leži popolnoma poražena na tleh in prosi Turčijo za mir.

LAKOTA V RUSIJI

še ni ponehala, kakaj pomožni odbor v Parizu se še vedno le bolj posvetuje kot pomaga. Veliko krajev se preživlja s travo, za lakoto umira še vedno zelo veliko ljudstva. Vsega skupaj strada še vedno do 30 milijonov ljudi. Vlada namerava iz gladujočih pokrajin preseliti 173.000 otrok.

EVROPA JE OBUBOŽALA.

Angleški ministrski predsednik Loyd Zorž je imel velik govor, v katerem je povdarjal, da je Evropa vsled vojne splošno obubožala in da je potrebno krepko delo vseh, da zopet pridemo do rednih razmer. Tudi po napoleonskih vojnah je v Evropi vladalo tako siromaštvo. To stanje bo trajalo še nekaj let.

Tedenske novice.

Politične.

p Težko travi, koja rose nema, težko liberacu, ki volivcev nima. V Belgradu so liberalci zopet eno modro pogruntali. Zakonodajni odbor — nadomestek za državni zbor, ki samo sitnosti dela — je sklenil nov občinski red za Slovenijo takole: V mestih, ki imajo nad 10.000 prebivalcev, dobi polovico odbornikov najmočnejša stranka, drugo polovico pa si razdelijo vse stranke po proporeu, tudi najmočnejša. Tako se mislijo liberalci v Ljubljani rešiti. Danes imajo od 48 odbornikov samo 18, potem jih bodo pa imeli $24 + 9 = 33$. Tako računajo. Mi bomo pa računali drugače. Vse protiliberalne stranke bodo za ljubljanske občinske volitve skup stopile in vložile eno listo. Uspeh bo po sedanjem izidu sledeči: $24 + 15 = 39$, liberalci pa 9. To bo bridko razočaranje! Na deželi, kjer liberalci nikjer nimajo največ glasov, ostane seveda sedanjí volivni red.

p Gospod Protič vedno bolj »štrene meša«. Po svojem potu po Srbiji je prišel v Zagreb, kjer se je dolgo razgovarjal z hrvatskimi politiki in menda celo dosegel

uspeh. Radič, voditelj hrvatskega bloka, mu je napravil celo slavnosten obed. Načrt velike protivladne stranke, ki bi jo vodil Stojan Protič, dobiva vedno bolj določene črte.

p G. Pašić, ministrski predsednik je odšel v Pariz in nihče ne ve, kdaj nazaj pride.

p Kralj še ni došel iz Pariza.

p Shod SLS. V nedeljo, dne 9. t. m. smo imeli v Šmartnem v Tuhinju velik shod Kmetijske zveze. Govorila sta gg. poslanca Stanovnik in Sušnik, katere sta z navdušenimi besedami razložila Tuhinjskopoložaj. Tukaj se je videlo, da naši pošteti Tuhinjski ne marajo kdovekaj za blaženo samostojno stranko in tudi ne za njenega komandanta g. Engelmana, kateri je izgubil že skoraj ves vpliv pri naših poštenih možeh v Tuhinjski dolini. Zatorej, možje, volivci, le tako naprej, kot smo zastavili v nedeljo v Šmartnem, da pokažemo našim nasprotnikom, da SLS ni in ne bo propadla v Tuhinjski dolini. Bog živi!

p Shodi SLS so se vršili pretekle dni v Št. Vidu nad Ljubljano, kjer so govorili dr. Korošec, Brodar in Sušnik 400 zaupnikom SLS, v Starem trgu pri Ložu in v Cerknici, kjer je poročal poslanec Skulj.

Domače novice.

d Belokranjci! V nedeljo, dne 16. okt. ob 11. uri dopoldne ustanovimo v Črnomlju v prostorih g. Mat. Skubica župansko zvezo za Črnomeljski okraj. Udeležite se vsi gg. župani, svetovalci, odborniki in pa drugi možje, ustanovnega občnega zbora! Poročata poslanca Nemanč in Stanovnik.

d »Kmetijski list« se silno zaletava v »Domoljuba«. To kaže, da smo na pravi poti. Zato bo naš boj za kmetijske koristi in za krščanska načela tem odločnejši.

d »Avstrijska slava« je knjižica, ki je v zadnjem času postala svetovno znana. Spisal jo je neki učitelj Flere in v njej se v prahu valja (kakor zna samo svobodomiselni učitelj) pred habsburško cesarsko hišo. Ta učitelj pa je postal v Jugoslaviji šolski nadzornik, ker se sedaj zopet v prahu valja, in sicer pred Pribičevićem in ima že v rokopisu pripravljeno knjižico: »Pribičevićeva slava«. Dobri ljudje pa skrbje, da se po ljubljanskih listih piše »Fleretova slava«.

d Proč s svobodomiselnim časopisjem! »Slov. Narod« toplo priporoča neko Macharjevo knjigo, v kateri pisatelj oznanja naravnost satansko sovraštvo proti krščanstvu. Krščanske družine, storite svojo versko dolžnost in zaprite vrata svoje hiše pred vsakim svobodomiselnim časopisjem.

d Dnevnik »Jugoslavija« tudi ne more zatajiti svojih svobodomiselnih rožičkov. Dasi je dobila na cente udarcev od cenzuriranih ljubljanskih svobodomiselcev, vendar misli, da mora za njimi capljati. Te dni je izrazila skromno mnenje, naj se rajši odpravi bogoslovna fakulteta (kjer se izobražujejo naši bodoči duhovniki) kakor pa medicinski in tehniška. — V krščansko hišo nobenega svobodomiselnega časopisa! Tudi »Jugoslavije« nel!

d Lep uspeh dneva za katoliško časopisje. Hrvatsko Pijevo društvo priredi vsako leto dan katoliškega časopisja in se ta

krat zbirajo darovi za katoliški tisk. Letošnji dan je prav lepo uspel. Dosedaj znani rezultati: Mesto Zagreb 17.965 K 22 vin., zagrebška škofija 56.669 K 7 vin., djakovska 72.844 K, senjska 18.999 K 78 vin., eparhija Križevac 3523 K 10 vin., škofija kotorska 2.126 K 60 vin. Prvikrat se je nabralo v krški 12.152 K 92 vin., šibeniški 3721 K 50 vin. in hvarski škofiji 3726 K 10 vin. Dosedaj znano skupaj 186.728 K 29 v., vsota, ki presega že sedaj dvakratno višino darov preteklega leta. — Kaj pa mi storimo za procvit katoliškega tiska?

d Znamenja naše sužnosti. Dne 2. okt. je proglasil najbrž kolovodja radovljiskega Sokola neki Spicer, da so križi in kapelice na križpotih znamenja našega hlapčevstva. Pred križem in kapelico se veren katoličan odkrije in spoštljivo pokloni, sokoli se nočejo več! Odslej bodo oni častili le spominjska znamenja sokolskih, ne pa krščanskih mučnikov! Kadar bodo šli mimo svojih sokolskih znamenj, takrat bodo vedno znova obnovili prisego, da uničijo katoliškega duhovnika in vse, ki z njim drže. (Doslóvní govor beri v »Jugoslaviji« z dne 9. oktobra. Stariši, premišlujte malo to pogansko pridigo in dobro sprašajte svojo vest, ali smete svoje otroke dati v sokolsko vzgojo!

d Pavovo perje! Samostojneži se bahajo po shodih in »Kmetijskem listu«, da so dosegli olajšave glede popisovanja živine. Naši čitavci naj pazno prečitajo današnji Vestnik Županske zveze, da bodo videli, koliko je samostojno bahanje »redno. Mor-da bi bilo boljše, da bi se pobahali z novovinsko trošarino, katero je podpisal sam g. minister Pucelj. Jugoslovanska kmetijska zveza sedaj na vse strani posreduje za omilitve teh samostojno-liberalnih naredb. Če bo kaj dosegla, bodo samostojneži zopet rekli: glejte, kako delamo za kmeta, klerikalci pa samo vpijejo.

d Samostojnež Ažman je ob otvoritvi sokolskega dana v Radovljici pozdravil Sokole v dolgem govoru, katerega vsebina je bilo običajno zabavljanje zoper klerikalce. Samostojnež Ažman je s tem pokazal, da se strinja z brezverstvom Sokola. Kmetijski list bo še nadalje trdil, da se samostojneži bore za vero.

d Brežice so dobile svojega prvega slovenskega župana v osebi dr. Zdolske. Dogodek se je v Brežicah slovesno obhajal.

d V boljševiških ječah v Rusiji in po Sibiriji se vedno še nahaja precej Slovencev, ki ne morejo svojcev obvestiti o svojem položaju.

d Pivo so ljubljanski pivovarnari podražili. Steklenica bo stala v Ljubljani 11 kron, na deželi 12 kron.

d Granične čete, sestoječe večinoma iz ruskih beguncev, so prevzele vse carinarne od Prekmurja do Koroškega. Finančni stražniki so pridejleni poslom notranje uprave.

d Ljubljanske ulice tlakujejo s kamenitimi kockami.

d Najhujši avstrijski petolizci so sedaj najboljši Jugoslavlani, če so liberalci. Tako je orožnik Judež svoj čas naznanil pokojnega Brenceta vojaški oblasti in je bil ta ustrešen. Liberalno časopisje piše ogorčene članke zoper dr. Pegana, češ, da je ta kriv Brencetovo smrti, dasi ta niti njegov

zagovornik ni bil in ga je skušal rešiti. Judež pa so liberalci nastavlili v neki svoji posojilnici in je obenem odbornik vseh liberalnih organizacij. Razlika je ta, da dr. Pegan ni liberalec, Judež pa je o pravem času postal državotvoren in je v tem oziru dober učenec raznih Pribeževičev, ki so bili svoj čas najhujši avstromažarski gromovniki, danes pa cementirani Jugoslovani.

d Samostojnosti so imeli v Zalcu tabor, na katerem so govorili Pucelj, Urek, Mrmo-lja in dva srbska radikalna poslanca. Predmet govorom je bilo zabavljanje proti klerikalizmu.

d »Velike shodi. V Celju se je vršil shod narodno-socialne stranke. »Jutro poroča, da je bilo navzočih 30 ljudi. V Sevnici pa je imel minister Kukovec liberalen shod. »Jugoslavijec poroča, da je govoril 18 osebam.

d Plesi in zabave se v Ljubljani že začenjajo. To bo šlo zopet denarja in dragoga časa. To bo ob ponedeljskih zopet zabavah in lenarjenju po pisarnah, to bo zopet ogroženih shodov na povikanje plač, ter ob vedno naraščajoči dragini ni mogoče izhajati, kakor se bo reklo in pisalo. Seveda niso veliki zvoncec teh plesnih prireditelj cementirani Jugoslovani državno-tovarnega kalibra.

d Letalnica zima bo huda, kakršna je več let ni bila. Tako pravijo vremenslovci. Oktobar in november bodeta menda še suha, december pa bo načel v zmanjšanju najostreje zime, ki bo trajala prav do spomladi.

d Razsvetljeni vaposi. Razsvetljstvo žrt. bolezni v Zagrebu javlja, da bodo v najhujšem času vsi vagoni brzi in obojni vlakovi opremljeni s razsvetljavo. Saj je že skrajni čas!

d Žrtne ovire na meji. V pojasnilo k razglasu pokrajinske uprave, glede odstranitve žitnih ovir na prejšnji jugoslovansko-italijanski meji, pridobenem v Uradnem listu št. 114, stran 582, se daje na znanje, da sme posestnik bodičaste lico, ki jo odstrani, tudi odlašati in da nadzira občina odstranitev žitne le v onih slučajih, kjer bi bila nevarnost za osebe ali imetje ali premet. V to pa je občina po občinskem zakonu itak zavezana.

d Župnik v poklju nam piše: Ponizno javljam, da sem služil 50 let in sedaj uživam pokojnino — 225 krom mesečno. Prosim sem za povikanje, pa nič nisem dobil. Prosim vas, povejte mi, koliko naj prispevam za državno posojilo?

d Prireditelj Ferske svete se je v nedeljo silno lepo izvršila. Do 250 pevcev in pevk je prišlo v Ljubljano. Skupno so peti begovili in popoldan v frančiškanski cerkvi, v Unionski dvorani pa se je vršila tudi vse raznimiva in poudarna prireditelj: posamezni pevski zbori (St. Jakob ob Savi, Duš. lg. Radovljica, Smlednik) so nastopili pred številnim občinstvom in pokazali, da se tudi na deželi — kjer so vneti in vztrajni pevci — da zelo mnogo doseže. Vsi zbori so kazali velik grobovst v nastopanju, kar se jim je odlikovalo s posebno finim in dragocinstvom petjem. Nastopila je tudi »Ljubljana«, ki vaju za Glasbene Matice najhujši pevski zbor v Sloveniji. Končan je nastopili vsi zbori skupno — do 250

gri. To je bila moč, da nam je do dna pretresalo dušo. Ker pešje tako blažilo vpliva na človeška srca — in v teh podivjanih časih je takih blažilnih vplivov dvakrat potreba — zato kličemo vsem pevskim zborom: pridružite se Pevski zvezi, ki vas bo vsestransko podpirala v vašem delu. Priglasite pristop na naslov: Pevska zveza v Ljubljani, Ljudski dom. Vse drugo boste potem od Pevske zveze same zvedeli.

d Umrl je v Dvorjah, župnija Cerklje, Janez Hudobivnik podomače »Orelc. Znan je bil po vsej Gorenjski kot najsolidnejši in najtočnejši voznik. Vse svoje življenje je bil zvest pristaš SLS. Bog daj njegovi duši uživati večno veselje! Številnim znancem in prijateljem pokojnega najtopleje priporočamo v molitev R. I. P.!

d Dolgoletna babica. V Kranju je dne 7. oktobra bila pokopana babica Ivana Puhar, ki je v svojem življenju prinesla h krstu na tisoče otrok. Prvega je prinesla 27. novembra 1859, zadnjega pa 16. nov. 1917. Rojena je bila na Trojanah 24. maja 1839. Bila je obče spoštovana gospa.

d Požar v vasi Hrastje, občina in župnija Cerklje na Dolenjskem. V torek 4. t. na popoldne okrog 4. ure je pri Baznikovih izbruhnil požar. V nekaj minutah je bilo v ognju sedem hiš, par celo novih, in nad 20 gospodarskih posojil kot n. pr. hlevi, svinjaki, podi, kašče in konjaki. Požar, bramborje so prihiteli na pomoč — skupno osem — a vode ni bilo in pihal je veter. Najhujše pa je, da je pogorela vsa kрма za goved in prašiče ter poljski pridejki — zlasti ržnje. Celo hišne oprave in obleke ni bilo mogoče rešiti. Prizadetih je deset gospodarjev. Brez strehe je 40 ljudi in veliko živali. Pogoreli so tudi trije prašiči in veliko kurenine: gosi, rac, puranov. Škoda znaša — v sedanjih cenah — nič manj kot 8 in pol milijona, a zavarovani so bili skupaj le za 130.000 K. Pomoči so siromaki potrebni. Prosimo, pošljite kdor kaj more, saj nima jo ne obleke, ne obnove, ne hrane, ne krme, ne lesa itd. in ne denarja. Drove sprejema zrakokrat župni in občinski urad v Cerkljah na Dolenjskem. — Dvojen nauk povzemimo iz te nesreče: Ljudje, zavarujte se proti požaru in starši, pazite na otroke! Vlačice in otroci ne pašejo skupaj!

d Cerklje ob Savi. V petek nas je obiskal poslanec Sušnik, ter je ogledal pogorišče vasi Hrastje. Prepričan se je na lastne oči, kako velika nesreča je nadela prebivalce. Razgovarjal se je s pogorelci, poslušal njihove želje in prošnje ter obljubil storiti vse, kar je v njegovi moči.

d Za pogrebe v Hrastju. Poslanec Sušnik je odposlal na ministrstvo za socialno politiko, oddelek za javno pomoč sledečo brzojavko: Vas Hrastje, občina Cerklje, okraj Krško, Slovenija, pogorela. Škoda milijonska. Prosim za izdatno pomoč. — Anton Sušnik, narodni poslanec.

d Požar je izbruhnil v Strančah vasi pri Dobravi. Tlečni duhek je nakuril v divjarni Františke Marinko, ker ga je baje nebil. Ogenj se je hitro širil ter uničil neke divjarnice, temveč tudi hišo in gospodarsko posojilje Franceta Velkavrh. Škoda je za 600.000 krom.

d V Ljubljani se bo požar zopet razmahnil s župniškim streliš in Gruda. V ta na-

men je mestna uprava dobila od vojaštva dva topa.

d Od vasilja je umrl v Mariboru delavec Kalan, ki je bil štiri mesece brez zaslužka, sedaj pa je zvedel, da je dobil službo pri stanovnjakem uradu.

d Vred zastrupljenja je umrla v Vrhpolju pri Kamniku deklica Franja Berlec. V šolo grede se je spodtaknila ob neki les. Zdravniška pomoč je prišla prepozno.

d Za mrtvega proglasa. Nekoč so v zadnjem času v Ljubljani po krivici proglasili v listih za mrtvega. Ves ogorčen je skočil k telefonu ter vprašal svojega prijatelja: »Ali si čital danes jutraj, da sem umrl?« — »Seveda sem čital. Odkod pa telefoniraš?«

d Tatvine na Rovih. Poroča se nam: Pri nas kmalu ne bo hiše, kjer bi ne bilo zadnje čase vlomljeno in oplenjeno. Osem hiš v dveh letih! Komaj pozabimo na eno tatvino, je že druga tu. Pred tremi tedni je bilo vlomljeno in pokradeno pri posestniku Janezu Jermanu—Svetlinu; preteklo nedeljo, dne 3. t. m. pa pri belem dnevu med dopoldanskim službo božjo vlomljeno v župnišče in pokradeno, kar in kolikor sta mogla tatova odnesti: denar, obleke, živila. Bila sta dva našemljena mlada moška; fantje so ju zalotili, ko sta plen delila, a pobegnili. Orožništvo pač stori, kar more; a dokler bomo imeli v bližini par bajt, kjer se žive ponajveč od tatvine in prikrievanja tatvin, ne bo boljše. Zalostno, če bo prišlo do tega, kar groze obupani ljudje: Če ne bo kmalu prenehalo, si bomo sami nad bajtami pomagali!

d Previden pes. Neki bukaški trgovec je imel psa, ki mu je dalj vnik popoldan novec za klobaso. Pes se je navdnil vzeti novec v gobec ter je šel z njim v bližnjo trgovino, kjer je dobil za novec klobaso. Neki dan ga je trgovec prevaril. Vzel je novec, klobase pa mu ni dal. Pes nekaj časa čaka, potem pa odide. Drugi dan pride zopet s novcem v gobcu ter ga položi predse. Ko ga huda gospodar zopet vzeti, ga mu pes toliko časa ni pustil, dokler mu ni vrnil klobase.

d Posrtajen roparski umor. Dne 1. okt. je žlataški pomočnik Fran Kager iz Celja zvalil natakarskega vajenca Josipa Konca v samoto, kjer je streljal nanj, s čimer je rnil v nogo, potem ga davil in tolkel s samokresom po glavi. V tem pa je prišla neki ženska, katere se je ropar ustrašil. Kager je že v zaporu.

d Maji ljudski živalske silne in naše malice. Risal A. Kodelj. Iskal in našel A. H. in O. P. Tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 32 K. Kajiga je namenjena našim malikom, ki se niso prodali v skrivnost žigovanja. Tu imamo delo domačega umetnika, ki je spretno in celostno pripravljen iz življenja naših dvo- in četvernožcev. Koliko zanimivih zgodbi bo lahko mamica pripovedovala svojemu radovednemu maliku ob teh ljubkih slikah: naj o skrivni umni in razposajenih malicah ali o najljubši igri v selu, naj o dobrotah in hlevu, o kokiščih rožbah na dvorišču, naj o zborovanju gosi na ribniku, o srečnem pastirju med drobnico itd. itd. Tako bo naša otroška duša razvijala in spoznavala na živilih in priručju, ki ma bo pozneje v življenju čisto prijetno razvedrilo in užitje.

d Harmonika, trivetno, novo, le ne izrabljeno, rodam. Več se poveže štara pot 3 (zavod 3 slepe).

d Dober nasvet. Zdravnik je nglasjal vstal se oborožil s vsem potrebnim ter šel za se strelati. Zvečer je prišel ves utrujen in brez zajcev domov ter žalosten potolčil svoji ženi: »Nobenega nisem na ozi svet spravil.« Žena je pa dostojanstveno rekla: »Doma bi bil ostal in izvrševal svoj poklic, pa bi bil imel več uspeha.«

Iz naših društev.

Občni zbor SKSZ.

se vrši

dne 21. nov. 1921 v Ljudskem domu v Ljubljani.

Vsa včlanjena društva se opozarjajo, da morajo imeti do tega časa občne zборе, na katerih izvolijo delegate za občni zbor SKSZ v Ljubljani.

Na ta občni zbor morajo priti delegati vseh slov. izobraževalnih društev. Za polovično vožnjo smo zaprosili.

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA.

Od vseh strani so prihajala od društev neprenehoma vprašanja na SKSZ, kje se kupi ena ali druga reč za društva. Dajali so se sicer nasveti, toda velikokrat smo čuli pritožbe, da so kupili drago, razen pa še slabo blago. Prihajali so razni nasveti, kako temu odpomoči. Končno smo sklenili ustanoviti zadrugo pod imenom »Društveno nabavno zadrugo«, ki naj ima nalogo, poskrbeti našim društvom vse potrebščine, ki jih rabijo pri svojem poslovanju. Danes je zadruga registrirana in je pričela z delom, ki posebno v začetku ni kaj lahko.

Kakšen namen ima zadruga? Namen ima nabavljati zadrugnikom po ugodnih pogojih take predmete, ki jih nepolitična društva ali člani teh društev potrebujejo za društvene svrhe, kakor telovadno obleko in orodje, godala, muzikalije, potrebščine za gledališke in skiptične predstave, tiskovine in druge izdelke grafiško-artistiške obrti. Zalaga in izdaja za svoje člane knjige, brošure in časopise, zadevajoče delovanje nepolitičnih društev. Posreduje za svoje zadrugnike nakup že naštetih predmetov in posreduje morebitna njihova popravila. To je torej namen te zadruge.

Za vse to pa je treba denarja, da bo mogla zadruga vršiti v polni meri svojo dolžnost. Zato se pozivajo vsa naša izobraževalna društva, da prično takoj podpisovati deleže. Dolžnost vsakega društva je, da podpiše najmanj 10 deležev. Vsak delež znaša 20 K. Pa tudi posamezni člani društev naj prično nabirati deleže. Pojdimo vsi na delo, da postavimo to našo zadrugo na trden gospodarski temelj. Člane sprejema načelstvo zadruge ali jih pa odklanja. Sedež zadruge je v Ljubljani, Ljudski dom, v prostorih Slov. kršč. soc. zveze, kamor se naj pošiljajo vsi dopisi in priglasila za pristop k zadrugi.

Prvi občni zbor »Društvene nabavne zadruge« se vrši ob priliki občnega zbora SKSZ v ponedeljek, dne 21. novembra ob 4. uri popoldne v prostorih SKSZ v Ljudskem domu.

Zato pa hitimo s podpisovanjem deležev, da bo na prvem občnem zboru zadruge zastopanih že častno število zadrugnikov.

MEKINJE.

Umrli je v cvetju mladosti 17letni Ivan Stehničar (p. d. Gregovčev), član mladen. Marijine družbe, eden najboljših fantov. Moški zbor mu je v slovo zapel tri pesmi. Počivaj v miru, blagi Ivan! — V župni cerkvi sta bila 2. oktobra istočasno poročena brat in sestra Franc in Marija Potočnik iz Godiča. Obema paroma obilo sreče! — 9. oktobra je bilo v Društvenem domu zanimivo predavanje o potovanju skozi pekel, kakor ga je opisal slavni pesnik Dante v svoji »Božji komediji«. — 16. oktobra priredi društvo narodno igro s petjem: Stari Ilija. Začetek ob pol 4. uri popoldne.

STARA LOKA OKOLICA.

Dovolite, g. urednik, da se objavi svetu naše življenje oziroma živorejenje. Ne suša, ne slana, ne griža nam niso prizanesli, in vendar kljub temu čas beži. Nebo je res pozabilo na željno zemljo, vsi potoki, vodnjaki so do malega prazni, in ljudje morajo voziti vodo od daleč, in to že pol leta. Radi suše je letošnje leto jako klavno, vsi poljski pridelki, razen prvega žita, tekmujejo v slabosti s prejšnjimi leti. Zadnja moč narave — slana, je vzela stober kmetijskih družin — ajdovih žganecv ne bo. Sadija tudi nič.

Griža tudi ni prizanesla in več svežih grobov priča njeno zmago. Zaenkrat bolezen ponelava. Z elektriko pa se moramo pohvaliti, celo vse okoliške vasi jo že imajo, le da primanjkuje vode; radi tega je včasih malo manj svetila. In naše življenje čima v društvu. Zal, s tem se tudi ne moremo ponesti. Smo pač prisostvovali vsem prireditvam okoliških taborov, Kranj, Brezje itd., tudi enodnevni izobor, tečaj v Škofji Loki smo posetili številno, to vse se je pisalo v naše kroniko, toda žal, iz našega lastnega društvenega življenja pa ne moremo nič pisati, prav nič. Vse pačiva, tamburica je izvenela, dekliški odsek je brez vsakega znamenja življenja, le na papirju ustanovljen, naš mali naraščaj je razkropljen — vse čaka — ali življenja ali pozabe društvenih ciljev? Le nekaj fantov Orlov je ostalo vztrajnih, ki so dobivali telesnega in duševnega razvedrila med brati Škofjeloškega društvenega doma.

POPOTNIK IZ MIRENSKE DOLINE.

Pot me privede do katol. izobraževalnega društva na Mirni. Tu opazim, da je začel g. župnik popravljati društvo. Ta korak pa posebno pozdravljajo Orli, ki pričakujejo, da bo šel g. župnik še naprej in da tako v kratkem času dobe primeren prostor, da bodo mogli s toliko večjim uspehom iti svojem cilju nasproti. Upam, da bo šlo ljudstvo, ki čuti potrebo današnjih časov, gospodu župniku in Orlom na roke. Sicer pa moram že sedaj pohvaliti naše nasprotnike. Izvedel sem namreč, da so bili Orli, ko so neki večer nosili kamenje pri društvu, s kamenjem napadeni. — Orli, zavedajte se, da ste začeli tam, kjer naše nasprotnike najbolj boli! Zato pa pogumno naprej, to naj vam bo le v spodbudo, da s toliko večjo vneto nadaljujete in vztrajate do konca. Tudi g. nadučitelj se je zopet oglasil, ker je našel neki paragraf, katerega je zadnjič menda prezrl.

SMARTIN PRI KRANJU.

V soboto in nedeljo 1. in 2. oktobra je vpriporilo tukajšnje izobraževalno društvo največjo Fuižarjevo dramo: Razvalina življenja. Igralec grue vsa čast, ker so tako izvrstno dovržili svoje vloge, da bi nastopili lahko tudi na mnogo večjem odru kot je naš. Častitamo tudi dramatskemu odseku, ker je upal kljub bormim razmeram vpriporiti ta zanimivi in precej težki igrokaz. Brez dvoma je s tem stopil velik korak naprej. Zelim, da bi imeli letošnje zimo še mnogokrat priliko videti enake nastope naših igralcev. Sploh se naše izobraževalno društvo zadnji čas živahno giblje, posebno odkar je ustanovilo orlovski odsek. Člani društva se pač zavedajo, da ga ni lepšega in koristnejšega dela, kot je delo za izobražbo ljudstva. Vsem, ki pri društvu na kakršenkoli način sodelujejo, ključemo: »Le korajžno naprej, le neustrašeno na plan!« Posebno en del naših sodelavcev pogrešamo. Tovariši in tovarišice iz fare so z vso požrtvovalnostjo udeležuje dela v društvu — namreč levi; z desnega dela fare, iz Bitnja, pridite no tudi vi bližje; saj vemo, da ni ste tako zaspani, kot na zunaj kaže. Čas boste pa tudi imeli sedaj v dolgih zimskih večerih. Zato pridite kar brez vsakega večjega povabila v društvo brez izjeme vsi, ki hočete prave izobražbe in poštene zabave. — Dne 3. t. m. je umrl v Straži-

šću Jernej Trilar, po dom. Kumerdajev oče, ki je bil dobro znan in splošno priljubljen daleč na okrog vsled dobrega srca in miroljubnega značaja. Bog naj mu povrne, kar je dobrega storil ljudem s svojim solidnim in vztrajnim delom. — Pretekli teden je svenilo tudi našemu rojaku Martinu Rozmanu, kateri je bil v Ameriki zavratno ustreljen. Letošnje pomlad šele je šel čez morje pa po svojo prezgodnjo smrt. Kaj ne, zopet jasen dokaz, da nihče ne ve, kje in kdaj ga čaka zadnja ura.

MORAVCE.

Dne 11. septembra t. l. obhajal je naš orlovski odsek 10letnico svojega obstoja. Sicer skromno, a iskreno so proslavili naši Orli praznik svoje organizacije. Zjutraj so malone vsi pristopili k mihi Gospodovi, deloma v krojih, deloma z znaki. Prav tako tudi naraščaj. Po sv. maši je bilo v dvorani Ljudskega doma slavnostno zborovanje, katerega so se udeležili vsi odsekovi člani in naraščaj, pa tudi precejšnje število prijateljev naše misli. Na dnevnem redu so bili trije sicer kratki, a skrbno pripravljeni referati za današnji čas in ljudstvo prav primerne vsebine. Z zadovoljstvom in odobrenjem so se zborovalci razšli na svoje domove. Popoldan po litanijah pa so člani odseka s pomočjo ženskega odseka vpriporili Fuižarjevo dramo »Razvalina življenja«. V oglede dejstvu, da je drama globoka in kljub temu, da je vzeta iz kmečkega — povsem družinskega življenja, neprimerno težka, moramo priznati, da so naši diletantje z malo pogreški izborni resili svoje vloge. Ljudstvo, katerega je bilo nabito polna dvorana, je samo izpričalo svoje najboljše višje od predstave. Po kratkem odmoru se je vršil v isem prostoru kamerz s srečolovom in petjem. Domači, kot gostje iz sosednjih far so znova nad pričakovanje napolnili dvorano, da se iskreno pozabavajo med seboj, ne da bi se jim pri tem zahotelo plesa iz podobne nemorne zabave kakršna je bila na sokolski veselici dne 17. julija v Moravcih, na kateri je bila tudi sestožnica za človeško meso. Pač v luči najprosvetljaje dobe!

Vsem darovalcem pa, ki so s svojimi bogatimi dobroti pripomogli k srečolovu, iskrena hvala. Onim pa, ki bočajo s sicer lepo in skrbno povezanimi satuljami, a polnimi papirja, celo trakovi za čevlje so bili iz papirja — uganjati neprimerno sale in briti norce iz ljudstva, pač ne more biti nihče hvaležen.

Tako torej nam je potekel dan visokih in vzvišenih misli in ljubljenih dejanj. Slavnostno razpoloženje je navdajalo naše Orle od raznega jutra do poznega mraka. In kaj jih ne bi, saj so se globoko zavedali, da je dan, orlovskega odseka v Moravcih njihov dan, njihov praznik. Na novo smo se opogumili, znova poživeli in ne plaši nas več ne vbadanje in preziranje nasprotnikov, kateri imajo že neko dobo patente za vse to, pa tudi ne tožave in ovire, ki se nam stavijo na poti do cilja. »Zora mladosti in sila kreposti mora premagati i to v zaupanju na lastno moč in voljo in meč Omega, ki je naš vzor in h kateremu s krepostnim hitrim: k Solnu — k Večni Ljubavi! Bog živi!

Listek.

Prstan kraljice iz Sabe.

Angleški spisal Rider Haggard. — Poslovenil Franc Poljanec.

(Dalje.)

Preteklo so tri ure. Zdaj smo bili ravno nasproti lučim v Harmaku, pa tudi drugim lučim, ki so sijale nad neko dolino v gorovju na naši desni. Dozda se je še vse dobro izteklo; to smo spoznali ob besedah, ki so šepetajoč šle ob vrsti navzdol.

Tedaj pa se je nenadoma pred nam posvetila luč, dasi je bila še daleč proč. Najprej je prišlo šepetom izgovorjeno povelje: »Stoj!« Obstali smo in takoj se je eden iz sprednjih vodnikov priplazil nazaj in nas poučil, da se je spredaj na cesti pokazal oddelek funške konjenice. Posvetovali smo se. Sadrah je pri-

Šel iz ozadja in dejal, da če malo počakamo, bodo odšli; on namreč meni, da so slučajno tu in v zvezi s svojim velikim praznikom. Prosil nas je, naj popolnoma molčimo. Zato smo čakali, ker nismo vedeli, kaj storiti. Pozabil sem pa, mislim povedati, da je bil pes faraon v veliki kočari, da se ognemo kakim zapletkom: ta kočara, ki je večkrat v njej ležal, kadar je bil utrujen, je bila pritrjena na eni strani Ormejevega velbloda. Tu je ležal dokaj mirno, dokler me v nekem nesrečnem trenutku Šadrah ni zapustil in šel naprej, da se pogovori s kapitanom; faraon je svojega sovražnika zavohal in začel divje lajati. Nato se je vse vznemirilo. Šadrah je drl nazaj proti ozadju. Luč pred nami se je začela hitro gibati in se nam bližati. Velblodi spredaj so, kot domnevam, zapustili pot in šli za svojimi vodniki, kakor je navada teh živali, kadar hodijo v vrsti.

Nenadoma smo se v temi sešli, ne vem kako, Orme, Kvik in jaz; tisti čas smo mislili, da je bil Higgs tudi z nami, pa smo se motili. Slišali smo vpitje in čudne glasove, ki so govorili jezik, da ga nismo mogli razumeti. Pri nenadnem blišči posvetitvega se bliska — nevihta je namreč zdaj nad nami podila — smo videli nekaj reči. Ena izmed njih je bila profesorjeva kamela za ježo, ki je zaradi nečisto bele barve in nenavadne navade držati glavo na eno stran, ni bilo moči zamenjati. Šla je mimo v razdalji deset jardov med nami in čisto; na hrbtu je sedel mož, ki očividno ni bil profesor. Tedaj smo odkrili, da ga ni zraven, in smo se bali tega, kar je najhujše.

»Kak Fung je vzel njegovega velbloda«, sem dejal.

»Ne«, je odvrnil Kvik; »Šadrah ga je vzel. Videl sem proti svetlobi njegov drdi rilec.«

Drugi prizor nam je pokazal nekaj, kar smo spoznali za naše velblode s prtljago, ki so se urno pomikale od nas, toda po poti, ki je bila zastavljena s tropom konjenikov v bela odela. Orme je dal kratko povelje z namenom, naj bi mi sledili velblode, pri katerih bi utegnili biti profesor. Odšli smo pokorno, toda preden smo prehodili dvajset jardov ržene njive, ali kar je že bilo to, v čemer smo stali, smo začeli spredaj glasove, ki niso bili abatski. Očividno je blisk, ki je nam pokazal Funge, njim isto uslugo napravil in zdaj so se bližali, da nas obidejo ali polove.

Tu je bilo samo reč moči storiti — obrniti se in bežati — in to smo tudi storili in šli ne vedoč kam, samo za to smo skrbeli, da smo se skup držali.

Cetiri ure kasneje, prav tedaj, ko smo stopili v neki gaj palm ali drugih dreves, je blisk zopet vzplapolal, dasi veliko bolj slabotno, zakaj tedaj je vihar prešel nad mursko gorovje, za seboj pa pustil gost dež. V blisku sem jaz, ki sem izdrl zadnji in slučajno gledal čez ramo nazaj, zagledal funško konjenico, ki ni bila petdeset jardov za nami, in ker nas je na vse kraje lovila, je bila njih vrsta raztegnjena po zelo dolgi fronti. Vendar pa sem bil prepričan, da nas v gosti senci dreves niso opazili.

»Napreji!« sem dejal ostalima; »tako bo do tu« in slišal sem, kako je Kvik pridodejal: »Naj gre vaša kamela naprej, gospod kapitan; ona vidi v temi in nas morebiti privede nazaj na cesto.«

Orme se je ravnal po tem nasvetu; ker je bila noč črna kot smola, se je zdelo, da je dober. Zadovoljil nas je vsekako, zakaj šli smo dalje v čvrstem koraku; naši trije velblodi so stopali v vrsti, napreji po mehkih tleh, nato po poti. Kmalu nato sem mislil, da je dež ponehal, saj za nekaj sekund ni nič na nas padlo, toda iz odmeva velblodjih stopal in ker je zopet začel iti, sem sklepal, da smo šli pod nekim obokom. Šli smo dalje in skozi temo in dež sem videl predmete, ki so bili podobni hišam, dasi ni bilo luči v njih, morebiti zato, ker se je noč zaobrnila proti jutru. Strašna misel me napadla: morda smo v Harmaku! Razodel sem jo, zakaj bilo je vredno.

»Zelo podobno«, je Orme zašepetal nazaj. »Možgane so bili ti velblodi tu vzrejeni in gre-

do gledat za svojimi hlevi. Tu je moči pač samo eno reč napraviti: napreji iti.«

Tako smo hodili precej časa dalje; motil nas je samo semtertje lajež kakšnega psa. Na srečo se Faraon v svoji kočari ni zanje nič zmenil, morebiti zato, ker je imel navado, da če je kak pes nad njim lajal, se je kazal popolnoma ravnodušnega, dokler mu ni tako blizu prišel, da je mogel nanj planiti, ga oklati ali umoriti. Nazadnje se je zazdelo, da hodimo pod drugim obokom, na kar so kakih sto in petdeset jardov dalje velblodi nenadoma obstali. Kvik je raziahal in takoj nato sem ga slišal dejeti:

»Vrata. Medeno kovanje lahko na njih čutim. Zgoraj, menim, stolp, na obeh plateh pa zid. Zdi se, da smo v pasti. Naibolje bo kar ostati, dokler se ne zasniva. Nič drugega ne kaže.«

Obstali smo torej, zvezali kamele skupaj, da bi se ne izgubile in se zatekli pred dežjem pod stolp ali ka-li. Da bi preganjali čas in si duše privežali, bili smo skoro zmrzli vsled vlage in mraza, smo pojedli nekaj konzerv in slaščic, ki smo jih nosili v naših torbicah na sedlih in izpili požirek konjaka iz Kvikove steklenice. To nas je malo pogrelo, dasi, menim, bi niti polna steklenica ne bila mogla dvigniti našega duha. Higgs, ki smo ga vsi radi imeli, je bil ob tem času izgubljen, bržkone mrtev; Abati so nas izgubili ali zapustili, mi trije beli možje smo pa, kakor se je zdelo, zašli v neko divjaško trdnjavo, kjer nas bodo, brž ko nas zagledajo, polovili kot tiče v mreže in poklali po volji tega, ki bi nas zajel.

Prevzela me je telesna in duševna boleš in zadremal sem; Orme je obmolnil, narednik pa, ki je opazil, da naju ne kaže nadlegovati, saj kar je moralo biti, je moralo biti, se je v nekem kotu tolažil, da si je venomer iznova brenčal vrstici pesmi, ki se začenja:

»O blažen srečni dom, nad tužno to zemljo kjer muk, bridkosti ni, kjer solze ne teko. —

Na našo srečo so malo pred svitom »solze« v podobi dežja nehale teči. Nebo se je razjasnilo in nam pokazalo zvezde: nenadoma se je po nebeškem oboku razlila čudovita, biserna svetloba, dasi je na tleh ostala tako gosta megla, da nismo mogli ničesar videti. Nato je nad tem morjem megle vstala velika solčna kroglja, vendar še nismo mogli nič dlje videti, kot nekaj jardov predse.

»O blažen, srečni dom, nad tužno to zemljo,« je Kvik sam pri sebi mrmral več kot petdesetih, saj očividno ni poznal druge pesmi, ki bi jo imel našim razmeram za bolj primerno, nato je nenadoma zavpil:

»Halol tu so stopnice. Če mi, gospod kapitan pomagata, grem nanje,« in je šel.

Minuto kasneje smo zaslišali njegov glas, ki nas je mehko klical: »Pridite sem, gospodje,« je dejal. »bošče videli nekaj, kar je vredno pogledati.«

Plezali smo torej po stopnicah navzgor in smo, kot sem pač pričakoval, na vrh enega izmed stolpov, ki sta stala nad obokanim prehodom; ta dva stolpa sta bila del velike obrambne zgradbe zunaj južnih vrat mesta, ki ni moglo biti nobeno drugo kot Harmak. Nad meglo so se dvigale močnejše murske pečine, ki so bile nam prav na nasprotni strani pre-rezane z globoko dolino.

Pred seboj smo opazili čudovit predmet, čigar podnožje so obdajali valujoči hlapovi; bila je ogromna, ležeča žival, izdelana iz

črnega kamna, katere glava je bila izklesana v podobi levje glave in kronana z urejem¹, v krono zvito egiptovsko kačo naočarko, znakom egiptovske kraljevske oblasti. Kako velik je ta stvor, v tej razdalji ni bilo moč povedati, zakaj bili smo dobro miljo proč; toda bilo je jasno, da se ž njegovo ogromno razsežnostjo ni mogel meriti noben spomenik, ki smo ga kdaj videli ali o njem slišali. Slavno sfiga pri Gizehu se je v primeri s to grozno podobo zdela kot prava igračka.² Bila ni pravzaprav nič drugega kot mala kamenita gora, ki jo je duh in vztrajen napor nekega izginulega človeškega rodu preobrazil v nestvor z levjo glavico. Njegova veličastnost in strahotna moč, ležeča nad valujočo meglo v rdečem jutranjem žaru, ki je nanj odseval s prepadov, ki so se nad njim kupčili, je bila dobesedno nepopisna; navzlic našemu usmiljenju vrednemu položaju nas je prevzela in nam sapo jemala, da smo za nekaj časa obmolnili. Nato smo vsak na svoj način izpregovorili:

»Malik Fungov!« sem dejal jaz. »Nič čuda, če ga imajo divjaki za boga.«

»Največji monolit³ na vsem svetu!« je mrmral Orme, »in Higgs je mrtev. O, če bi bil samo toliko še živel, da bi ga bil videl, bi bil srečen umrl. O, da bi bila smrt mene pobrala; o, da bi bil jaz umrl!« In vil si je roke, zakaj narava Oliverja Ormeja je taka, da vedno prei na druge misli kot nase.

¹ Urej (Naha Haje) je silno strupena kača, ki živi po vsej Afriki. Dolga je nad dva metra. Hrani se z mišmi, tiči, golaznijo; dobro plava in pleza; pri napadu napihne vrat in pljuje en meter daleč strupeno slino in sicer vedno proti napadalčevim očem. Ta strupena slina povzroči na koži hude mehurje, na očeh pa burno in zelo bolešno vnetje. Pika le, če je razdražena. Ker je pik tako nevaren, so se je silno bali, jo častili in ji pred luknje prinašali jedila. Indijci in Kitajci te vrste kače še danes po božje časte v svojih malikovalnicah. Egiptovski komedijanti ureje izuče za različne umelečnosti, celo za neke vrste kačji ples. Njih pika se ne boje, ker urejev strup pogosto uživajo in se dajo vedno iznova z njim cepiti. Če ureja pritisnejo na tilnik in glavo, se stegne otrpne in postane trd kot palica. To so stari Egiptovski čarovniki že ob Moizesovem času vedeli, saj so take otrple kače prinesli kot svoje palice pred egiptovskega faraona (kralja), kjer so jih pometali na tla in so začele lezti, tako da je faraon mislil, da so se njih lesene palice izpremenile v kače (kakor prej Aaranova). O tem piše sv. pismo v II. Mojzovski knjigi v 7. poglavju. — Stari Egipčani so to strupeno kačo častili kot varhino svojih polj. Egiptovski božanstveni junak Ra, to je po božje češčeno opoldanje solnce, je nosil na svojem diadem (kroni) ureja; prav tako so nosili egiptovski faraoni (kralji) na svojih diademih (kronah) ureja, ker ima tako hitro moč in strašno moč nad življenjem in smrtjo. Urej je bil znamenje kraljevske moči in oblasti, saj je bilo življenje in smrt Egipčanov popolnoma v kraljevi roki in oblasti.

² Pa je že ta gizeška sfiga precej orjaška »igrača«; levji trup je dolg 57 m, visoka pa je ta ležeča levja podoba s človeško glavo 20 m; komaj kaj cerkva pri nas, ki bi imela tako dolžino in višino.

³ Monolit je kip (podoba, soha), izklesan iz enega samega kamna.

(Dalje.)

Varčna gospodinja rabi edino le

GAZELA MILO

ki je najboljša in najceneje.

Sprejmeta se **krojaški pomočnik in učenec**. Istotam se sprejme (starejša) ZENSKA, ki bi bila poštena, pridna in vsaj nekoliko večja v gospodinjstvu. Služba trajna. — FRANJO S. HROVAT, krojaški mojster, Gaberje pri Celju 75. 8712



Ženitna ponudba.

26 let star fant, prišel ravnokar iz Amerike, ki premore 500 tisoč kron, se želi v svrhu ženitve seznaniti s kakim kmetskim dekletom, ki ima veleposvetstvo. Tudi mlada vdova brez otrok ni izključena. — Le resne ponudbe s sliko naj se pošljejo na upravo »Domoljuba« pod »Ugodna prilika«.

Ženitna ponudba.

22 let star kmetski fant, ki ima 70 tisoč kron, se želi seznaniti s kmetskim dekletom, ki bi imela posestvo. — Ponudbe naj se pošljejo na upravo »Domoljuba« pod »Srečna prihodnost«. 3609

Prvi jugoslovanski laboratorij LASOL

! Rimska cesta šte. 21. !
Najboljše in najnovejšo sredstvo proti izpadanju las in za umivanje glave. Odstranjuje luske že na prvi poizkus. Pri-
znanla pisma na razpolago! 3605

Zahtevajte povsod »LASOL«!

Kupimo  bukovich in hrastovich
vsako množino
DRV Pismene ponudbe na upravo »Domoljuba« pod šifro »DRVA«. 3648

TRGOVINA IN KROJAŠTVO

Jakob Gabrijel

KAMNĀ GORA — TREBNJE

priporoča veliko izbiro blaga za jesen in zimo, vse predvojne kakovosti, po jako nizkih cenah. Ravnotam se sprejme  UCENEC za krojaško obrt.

Trto PREDIVO,

vsako množino, kupuje po najvišji dnevni ceni. Ponudbe na trdiko IVAN N. ADAMIC, Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 31. 3452

Pozor mlinarji!  **Pristna volnena**
mlinska sita 24 in 32 cm široka, po znatno
znižani ceni, kakor tudi prvo-
vrstna svetovnoznana švicarske
 **svilena sita** znamke Albert Wydler
priporoča trgovina Avgust Čadež, Ljubljana, Kolo-
dvorska ulica šte. 35, nasproti »Stare Tišlerjeve
gostilnice«. 3039
Zahtevajte cenike!

Hlode, trame in gozdne parcele

kupuje Lesna družba Hiriša, Ljubljana,
Kralja Petra trg šte. 8, pred sodnijo.

Sprejme se takoj zdrav, priden ter poštenih staršev
v trgovino z mešanim blagom. Imati mora izpričevalo najmanj iz pet-
razredne ljudske šole z odliko. — Istotam se tudi
sprejme nad  ki bi bila poštena, sna-
80 let stara **ženska**, žna, skrbna, pridna ter
znala dobro kuhati, tako da bi lahko prevzela celo
hišno gospodinjstvo k trem večjim fantkom v
oskrbo. Plačilni pogoji po dogovoru. Natančneje se
izve pri trdki JOS. KRANJC, Loka pri Zidanem
mostu. 3529

DVA VAJENCA brez hrane za mizar-
ska dela sprejmeta se
takoj pri MATIJI PERKO, splošno mizarstvo, Zgor.
Šiška, Celovška cesta št. 121. 3500

Jelšve hlode, popolnoma suhe,
debeline od 20
mm naprej,  kupi tovarna 3453
Šinkovec Grosuplje Dolenjsko.

Fižol, suhe gobe in laneno seme

 kupuje in plača  najvišje dnevne cene
KMET & KOMP., Ljubljana,
Gospodarska cesta šte. 8. Telefon interurban 319.
Stalna zaloga **MOKE** vseh vrst, **KORUZE**, **OVSA**,
brinja in vseh drugih deželnih pridelkov. —
 Zahtevajte ponudbe!  3203



MOKO ZA OTROKE



1 škotola K 36'—

Najboljša hrana za dojenčke!

Zelo olajkujoča sredstvo za
bolne na feledcu, rekonva-
lescente in osobito za pre-
malo hranjene ter v obče
slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVŠOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane

„SALUBRA“ D. D. ZAGREB.

Belkovičeva ul. 23. telefon 7-91.

(vornik: NOVA GRADIŠKA

Novovpeljena **K. Pečenko**
— trgovina —
Ljubljana, Sv. Petra c. 13 (vogal Kolodvor. ul.)

Usnje ter potrebščine.

Cene konkurenčne, postrežba solidna.

NAZNANJAMO

zametasti robci in šerpe, pletene gorke jopce, srajce, hlače za
moške in ženske; razni barheti, hlačevina in žamet; bela, rujava, svetlo
in temno pisana **kotena posebno dobra**, Posebno priporočamo za
ženine in neveste fino **črno in baryasto sukno**, volneno blago in **svilo**
v vseh barvah, fine **klotaste odeje**, blago za **rjuhe in namizne prte**,
cvilih, vezeno (šlingarijo), srajce, ovratnike, kravate in razno drugo blago.
Kdor si hoče nabaviti **dobre blago po nizki ceni** naj se obrne na trgovino

„PRI IVANKI“ F. & I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

MASTIN v krmo, angleški krmilni prašek za
živino, po pošti 5 zamotkov po 1/2 kg
za 50 kron. Glasom ukaza deželne
vlade v Ljubljani smejo prodajati Mastin lekar-
nari, trgovci, kramarji, kmetijske in konsumne
zadruge. — Dalje od teh zahtevajte:

SLADIN hrana za dojenčke, za otroke. Krepek
zajutrek za odrasle, daje bolnikom
kri, moč, zdravje. Z njegovo uporabo
se prihrani mleka in sladkorja. To dokazuje na
tisoče zahvalnih pisem. Po pošti 5 zamotkov
po 1/2 kg 100 kron.

GARJE kraste, lišaje odstranjuje pri človeku
in živalih Naftol-mazilo, ki je brez
duha in ne maže perila. — 1 lonček
za eno osebo po pošti 15 kron pri

TRNKOCI, lekarna, Ljubljana, Slovenija SHS.

Cosulich-Line

(prej Austro-Amerikana)

Trst - Amerika

prevaža potnike v New-York redno 3 krat
v Južno Ameriko po 1 krat mesečno. Pojas-
nila in prodaja vozni listov.

Simon Kmetec

glavni zastopnik za Slovenijo. — Ljubljana,
Kolodvorska ulica 26.

IV. JAX IN SIN

Dunajska cesta št. 15, LJUBLJANA

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz to-
varne v Linzu. — Ustanovljena
l. 1867. — Došlo je ravnokar
večje število strojev za
vsako obrt.



Vezanje ponuja brezplačno.

Pisalni stroji „ADLER“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:

Dürkopp, Sigris, Waffengrad.

	Tovarna JOS. REICH Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Šelenburgova ul. 4. PODRUŽNICE: MARIBOR Gosposka ul. 33. NOVO MESTO Glavni trg. KOČEVJE šte. 39.	Barva vsakovrstno blago. Kemično čisti obleke. Svetlolika ovratnike, za- pestnice in srajce.



Poroč. prstan
Double verižice
S enske u e
Enake

Ze ne ure
Uhani

Najboljše trgovine in
reklamne

F. ČUDEN

LIUBLJANA 22, Prešernova 1
Zahitevale ponudbe!



**Misi - pogane
stenice - škurki**

In van gozazen mora poginiti ako porabiate moja
najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot
proti poljskim in hišnim misim 12 K, za podgane 16 K,
za škurke, posebne močne vije 25 K, posebno
močna tinktura za stenice 15 K, uničevalec moljev
10 in 20 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo
proti ušem pri ljudeh 5 in 12 K, mazilo za uši pri
živalih 6 in 12 K, prašek za uši v obleki in perilu
10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zo-
lenjadi (unič. rastl.) 10 in 20 K, prašek proti mravljam
20 in 20 K. Preprodajalcem popust.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinška ul. 3, ZAGREB 1.

»TRIGLAV«

Trgovska komisijka d. d. v Sarajevu, pro-
vzame v samoprodajo za Bosno-Hercegovino, Dal-
macijo, Crno goro sledeče izdelke: suho robo,
glavnike, kričice, zobobrelke, ocharje, slavnice,
predpranike, ter sploh vse kranjske izdelke;
daje tudi večjo množico kisa, celja, čebule itd.
Cenjene ponudbe na zgorajni naslov. 3400



Kupujemo suhe gobe

prilagočeno po vse vrste semen za
poletje in jesen! — Sever & Komp.,
Ljubljana, Wolfova ulica štev. 12.

Prvovrstna

ES-KA KOLESA

Najfiniše predvoj-
no kvalitetno blago.

J. GOREC, Ljubljana

Gospodarske ceste 14.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivanje, krojače in čevljarje z večletno garancijo
ter posamezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne
šivne stroje. Priporoč. Ign. Vol. Ljubljana,
Sodna ulica št. 7.

Družba „INPEX“

Ljubljana, Krekov trg št. 10

kupuje vse vrste

**klavno živino
in prašiče**
po najvišji ceni.



Potrebno in koristno je,

da brez odloga potrdite prejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem
posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli,
in dan, ko Vam je bil izplačan.

Redi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari do-
movini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po poštah, Vas to prosimo.

Enake priloge se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem
slučaju kot nepravične. Večkrat se dobe ljudje, ki posredno sorodnikom radi
pripravijo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje se poslal, ker bo mislil, da
smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po uradni preiskavi
pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in za-
upanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kakšni denar.
Konečno se obračuna še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega po-
slovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da
priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki poslati denar potom naše banke.

Točna potreba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Za-
družne zveze, Dunajska c. 38/II

Podružnice:

**SOMBOR, MARIBOR, DIAKOVO, SPLIT,
SARAJEVO, ŠIBENIK.**

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombar-
dira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute
in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na
vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne
transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.

**Izplačuje svojim klijentom vsak znesek
brez odpovedi v gotovini.**